

ספר

שולחן ערוך
אורח חיים
מחבר עם רמ"א
הלכות
ראש השנה

מחולק לשלשים יום
קודם ראש השנה
עמוד אחר ליום

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עושה שמים וארץ

עזרי מעם ה'

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

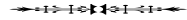
ספר

שולחן ערוך אורח חיים

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בכרך קטן למען ישאווהו בחיכם להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

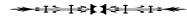
זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

הלכות ראש השנה

מחולק לשלשים יום קודם ראש השנה

עמוד אחד ליום

שואלין ודורשין בהלכות הרגל קודם הרגל שלשים יום

עוד הוספנו קונטרס חדש

"מרן הבית יוסף – והרמ"א"

יוצא לאור בעזרשי"ת על ידי:

מפעל עולמי ללימוד שו"ע אורח – מחבר עם רמ"א

מטרת המפעל:

לקנות ידיעה יסודית בהלכות אורח חיים בדקות ספורות בלבד – ולזכות להיות בן עולם הבא

אלול תשס"ה לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יצ"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

תערוך לפני שולחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסי ריה

הוצאת:

מצוה גדולה לזכות את הרבים

לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

הפצה ראשית:

MIFAL ORACH CHAYIM

4620 12 AVE.

BROOKLYN NY 11219

1 (347) 683-5939

סדר הלימוד ליום ל אב, א' דר"ח אלול
יום א' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפא – דיני ימי תחנונים וערב ראש השנה, ובו ד' סעיפים

א. נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חדש אלול ואילך עד יום הכפורים. הגה: ומנהג בני אשכנז אינו כן אלא מראש חדש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפלה שחרית ויש מקומות שתוקעין גם כן ערבית ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום א' שלפני ראש השנה ואם חל ראש השנה שני [און] שלישי אז מתחילין מיום ראשון שבוע שלפניו (מנהגים). ואבל אסור לצאת מביתו כדי ליכנס לבית הכנסת לשמוע הסליחות מלבד בערב ראש השנה שמרבים סליחות יכול האבל ליכנס לבית הכנסת (פסקי מהרי"א סימן קל"ד). וידקדקו לחזור אחר שליח צבור היותר הגון והיותר גדול בתורה ובמעשים שאפשר למצוא שיתפלל סליחות וימים נוראים ושיהא בן שלשים שנים גם שיהא נשוי (כל 15). מיהו כל ישראל כשרים הם רק שיהיה מרוצה לקהל אבל אם מתפלל בחזקה אין עונין אחריו אמן וכן צריך שיוציא כל אדם בתפלתו ואם יהיה לו שונא ומכוין שלא להוציאו גם אוהביו אינם יוצאים בתפלתו (הגהות מנהגים יט"ג). ויש מקומות נוהגים שהמתפלל סליחות מתפלל כל היום (כל

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאוהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחטו או יסעו

סכנו כהה"כ יוסף קארל וז"ל כה"כ
אפרים קרוזנ"ל :

נדפס בעיון רב עם תוספת באלו קמלות

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאוהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחטו או יסעו

סכנו כהה"כ יוסף קארל וז"ל כה"כ
אפרים קרוזנ"ל :

נדפס בעיון רב עם תוספת באלו קמלות

אבן העזר

בימות נשיב אלנוח כראגון

בימות האגון מוסר אל"סגדרה גדלנו ונכינו

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ח לפ"ק

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ד לפ"ק

תפלה קודם למועד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, כְּדֵי שִׁבְיָאֲנִי הַתְּלִמּוּד הַזֶּה
לְיָדֵי מַעֲשֵׂה, וְלְיָדֵי מַדּוּת יִשְׂרָאֵל, וְלְיָדֵי יְדִיעַת
הַתּוֹרָה. וְהַרְיֵנִי עוֹשֵׂה לְשֵׁם יְהוָה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׂכִינְתָּיה בְּשֵׁם יְהו"ה וּבְשֵׁם אֲדֹנָי
מְתִיחָדִים יֵאָהֲרֹנָה"י עַל יְדֵי הַנְּעִלָם בְּדַחֲלוֹ
וְרַחֲמָיו בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

סדר הלימוד ליום א אלול, ב' דר"ח אלול
יום ב' משלשים יום קודם ראש השנה

ב. נוהגין להתענות ערב ראש השנה. הגה: והמדקדקים נהגו שכל אחד מתענה י' ימים (מלכני סוף פרק קמא דלילא דשנה וריש יומא) וכן נכון לעשות וכל אלו התעניות אין צריכין להשלים ואין קורין בהם ויחל אפילו ערב ראש השנה ועיין לעיל סימן תקס"ב סעיף ב' ואם חל ברית מילה בערב ראש השנה יכולים לאכול (בית יוסף בשם תשובה אשכנזית). ורבים נוהגין לאכול בערב ראש השנה קודם עלות השחר (מסרי"ל) משום חקות העמים שהיו נוהגים להתענות בערב חגיגהם ויכולין לאכול בלא תנאי אחר שכן נהגו (דברי ע"מ):

ג. אין נופלים על פניהם בערב ראש השנה בתפלה אף על פי שנופלים על פניהם באשמורת בסליחות. ואין תוקעין בערב ראש השנה (מנהגים):

ד. מכבסין ומסתפרין בערב ראש השנה. (ויש נוהגין לטבול בערב ראש השנה משום קרי) (כל 15). ויש מקומות נוהגין לילך על הקברות ולהרבות שם בתחינות (מסרי"ל) ונותנים צדקה לעניים (כל 15):

סדר הלימוד ליום ב אלול
יום ג' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפב – סדר תפלת עשרת ימי תשובה וראש השנה, ובו ט' סעיפים

א. בעשרת ימי תשובה אומר המלך הקדוש המלך המשפט ואם טעה או שהוא מסופק אם הוא בהמלך הקדוש חוזר לראש ואם הוא בהמלך המשפט אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברכת השיבה ואומר משם ואילך על הסדר ואם לא נזכר עד שעקר רגליו (עיין לעיל סוף סימן קי"ז) חוזר לראש (עיין לעיל סימן קי"ח):

ב. אם אמר האל הקדוש ותוך כדי דיבור נזכר ואמר המלך הקדוש אינו צריך לחזור וכן הדין בהמלך המשפט:

ג. בשבת בנתיים ערבית יאמר בברכת מעין שבע המלך הקדוש. הגה: והוא הדין אם חל ראש השנה בשבת וחזתם בשל שבת לבד וכן כשחל יום כפור בשבת (מסרי"ל) ומנהגים):

סדר הלימוד ליום ג' אלול
יום ד' משלשים יום קודם ראש השנה

- ד. יש נוהגים להתפלל בראש השנה ויום הכיפורים בכריעה וצריכין הם לזקוף בסוף הברכות:
- ה. אם לא אמר זכרנו ומי כמוך אין מחזירין אותו. הגה: ואפילו לא עקר רגליו עדיין רק שסיים אותה ברכה (תלומת סלמן). והוא הדין אם לא אמר וכתוב ובספר נמי דינא הכי (טור):
- ו. אומר בתפלה ותתן לנו את יום הזכרון הזה ואינו מזכיר ראש חודש:
- ז. אם חל בחול אומר יום תרועה מקרא קודש ואם חל בשבת אומר זכרון תרועה:
- ח. אינו אומר מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון וכן אינו אומר והשיאנו ובתפלת מוסף אינו אומר ואין אנו יכולין לעלות ולראות לפניך אלא ואין אנו יכולים לעשות חובותינו לפניך (וחותמין ודברך אמת וכו') (טור):
- ט. אף על פי שכל ימות השנה מתפללים בלחש בראש השנה ויום הכפורים נוהגין לומר בקול רם ולהטעות לא חיישינן כיון שמצויים בידם מחזורים. הגה: ונוהגין שכל אחד אומר לחבירו לשנה טובה תכתב (טור):

סדר הלימוד ליום ד' אלול
יום ה' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפג – דברים שנוהגים לאכול בליל ראש השנה, ובו ב' סעיפים

- א. יהא אדם רגיל לאכול בראש השנה רוביא דהיינו תלתן כרתי סילקא תמרי קרא וכשיאכל רוביא יאמר יהי רצון שירבו זכויותינו. כרתי יכרתו שונאינו סלקא יסתלקו אויבינו תמרי יתמו שונאינו קרא יקרע גזר דיננו ויקראו לפניך זכויותינו. הגה: ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש (טור) ואומרים שתחדש עלינו שנה מתוקה (אנדלכס) וכן נוהגין ויש אוכלים רימונים ואומרים נרבה זכויות כרמון ונוהגין לאכול בשר שמן וכל מיני מתיקה (מכילי ליומא):
- ב. אוכלים ראש כבש לומר נהיה לראש ולא לזנב וזכר לאילו של יצחק. הגה: יש מדקדקים שלא לאכול אגוזים שאגוז בגימטריא חטא ועוד שהם מרבים כיחה וניעה ומבטלים התפלה (מכילי"ט). והולכין אל הנהר לומר פסוק ותשליך במצולות ים כל חטאתינו וגו' (מנסיס). וגם נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה (יוסלמי) ומנהג נכון הוא:

סדר הלימוד ליום ה אלול
יום ו' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפד – סדר קריאת התורה בראש השנה, ובו ד' סעיפים

- א. אין אומרים הלל בראש השנה ויום הכפורים. הגה: ונוהגין לומר אבינו מלכנו על הסדר ואם הוא שבת אין אומרים אותו (ר"ן פק' ב' דלאק סנה וריב"ק סימן תקי"ג). ומאריכים בפיוטים ותפלות עד חצות (מהרי"ל):
- ב. ומוציאין שני ספרי תורה באחד קורין חמשה מוה' פקד את שרה עד ויהי אחר הדברים האלה ואם הוא שבת קורין בו שבעה ומפטיר קורא בשני בפרשת פנחס ובהודש השביעי ומפטיר ויהי איש אחד מן הרמתיים עד וירם קרן משיחו. הגה: ויש מקומות שנוהגים לקרות התוקע ממנין החמשה העולים לספר תורה (כל בו):
- ג. בני אדם החבושים בבית האסורים אין מביאין אצלם ספר תורה אפילו בראש השנה ויום הכפורים. (ועיין לעיל סוף סימן קל"ה):
- ד. מלין בין קריאת התורה לתקיעת שופר:

סדר הלימוד ליום ו אלול
יום ו' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפה – דין ברכת השופר, ובו ה' סעיפים

- א. צריך לתקוע מעומד. הגה: ונוהגין לתקוע על הבימה במקום שקורין:
- ב. קודם שיתקע יברך לשמוע קול שופר ויברך שהחיינו. הגה: ואין חילוק בין אם יברך לעצמו או שכבר יצא ומברך להוציא אחרים אפילו הכי מברך התוקע שתי ברכות הנזכרות (כ"ט יוסף ותומט סק"ן). ויתקע תשר"ת שלש פעמים ותש"ת שלש פעמים ותר"ת שלש פעמים. הגה: וטוב לתקוע בצד ימין אם אפשר לתקוע בכך (מנהגים). וכן יהפוך השופר למעלה שנאמר עלה אלהים בתרועה (תוקע ומנהי"ל):
- ג. אם התחיל לתקוע ולא יכול להשלים ישלים אחר ואפילו שלשה או ארבעה ודי בברכה שבירך הראשון והוא שיהיו שם התוקעים האחרונים בשעת ברכה ואפילו אם בירך ולא יכול לתקוע כלל השני תוקע בלא ברכה ולא הוא ברכה לבטלה:

סדר הלימוד ליום ז אלול
יום ח' משלשים יום קודם ראש השנה

סדר הלימוד ליום ח אלול
יום ט' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפו – דיני שופר של ראש השנה, ובו כ"ג סעיפים

א. שופר של ראש השנה מצותו בשל איל וכפוף ובדיעבד כל השופרות כשרים בין פשוטים בין כפופים ומצוה בכפופים יותר מבפשוטים ושל פרה פסול בכל גוונא וכן קרני רוב החיות שהם עצם אחד ואין להם מבפנים זכרות פסולים. (וכן שופר מבהמה טמאה פסול) (כ"ן פרק ד' דלחאט הסנה):

ב. הגוזל שופר ותקע בו יצא אפילו לא נתייאשו הבעלים ממנו:

ג. תקע בשופר של עבודת אלילים [עבודת כוכבים] של ישראל לא יצא שאינה בטלה עולמית וכתותי מיכתת שעוריה אבל בשל עבודת אלילים [עבודת כוכבים] של גוי וכן במשמשי עבודת אלילים [עבודת כוכבים] של גוי לא יתקע ואם תקע בו יצא והוא שלא נתכוין לזכות בו אבל אם נתכוין לזכות בו לא יצא דהוה ליה עבודת אלילים [עבודת כוכבים] של ישראל (ויש מחמירין דאפילו בשל עובד כוכבים אינו יוצא אלא בנתבטל בערב יום טוב (מלכה) ועיין לקמן סימן תרמ"ט סעיף ג'):

ד. אחר תוקע ולא שליה ציבור כדי שלא יתבלבל ואם הוא מובטח שחוזר לתפלתו רשאי לתקוע. הגה: ודוקא תקיעות שעל סדר התפלה אסור לשליח צבור לתקוע אבל תקיעות שתוקעין מיושב דהיינו קודם שמתפללין מוסף מותר לשליח צבור לתקוע (כל נז). ואם אין השליח צבור תוקע מיושב ראוי שאותו התוקע יתקע גם כן על סדר הברכות כי המתחיל במצוה אומרים לו גמור (רמב"ם ואורחות חיים). נוהגין להקרות לפני התוקע סדר התקיעות מלה במלה כדי שלא יטעה ונכון הוא:

ה. הנוטל שכר לתקוע שופר בראש השנה או כדי להתפלל או לתרגם בשבתות וימים טובים אינו רואה מאותו שכר סימן ברכה:

סדר הלימוד ליום ט אלול
יום י' משלשים יום קודם ראש השנה

ד. שופר של תקרובת עבודת אלילים [עבודת כוכבים] אפילו היה של עובד כוכבים שתקע בו לא יצא משום דאינה בטילה עולמית:

ה. המודר הנאה משופר אדם אחר תוקע בו וזה יוצא ידי חובתו אבל אם אמר קונם לתקיעתו עלי אסור לתקוע בו אפילו תקיעה של מצוה:

ו. היה קולו עב מאד או דק מאד כשר שכל הקולות כשרים בשופר:

ז. אם ניקב אם לא סתמו אף על פי שנשתנה קולו כשר (מיהו אם יש שופר אחר אין לתקוע בזה כי יש אומרים שאין לתקוע בשופר נקוב) (כל זו ותשובת סל"ט). ואם סתמו שלא במינו אף על פי שאינו מעכב את התקיעה לאחר סתימה שחזר קולו לכמות שהיה בתחילה פסול אפילו נשתייר בו רובו ואם סתמו במינו אם נשתייר רובו שלם ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה אלא חזר קולו לכמות שהיה קודם שניקב כשר ואם חסר אחת משלש אלה פסול ואם הוא שעת הדחק שאין שופר אחר מצוי יש להכשיר בסתמו במינו אם נשתייר רובו אפילו לא חזר קולו לכמות שהיה וכן יש להכשיר בסתמו שלא במינו אם נשתייר רובו וחזר קולו לכמות שהיה בתחילה קודם שניקב:

סדר הלימוד ליום י אלול
יום י"א משלשים יום קודם ראש השנה

ח. נסדק לארכו פסול יש אומרים אפילו בכל שהוא פסול אלא אם כן הדקו הרבה בחוט או במשיחה (ונשתייר שיעור התקיעה ממקום הקשירה ולמעלה לצד הפה) (כל זו) ויש אומרים דוקא ברובו ואם דבקו כשר אפילו אם דבקו בדבק ויש מי שאומר שאינו כשר אלא כשדבקו בעצמו שחיממו באור עד שנפשר וחבר קצותיו זה עם זה ואם נסדק כולו אפילו מצד אחד פסול אפילו חממו באור וחיבר סדקיו זה עם זה:

ט. נסדק לרחבו במיעוטו כשר ברובו פסול אלא אם כן נשאר מהסדק לצד פיו שיעור תקיעה דהיינו ארבעה גודלים וכשנשתייר בו כך כשר אפילו אם מעכב את התקיעה ויש מכשירים בנשתייר אפילו שלא לצד פיו:

י. דיבק שברי שופרות זה עם זה ועשה מהם שופר פסול אפילו אם יש בשבר שכנגד פיו שיעור שופר:

יא. הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול אפילו היה בו מתחילה שיעור שופר:

סדר הלימוד ליום יא אלול
יום י"ב משלשים יום קודם ראש השנה

יב. הפכו ותקע בו לא יצא בין הפכו כדרך שהופכים החלוק שהחזיר פנימי לחיצון בין שהניחו כמו שהיה אלא שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב. (והוא הדין אם תקע במקום הרחב פסול) (כ"ץ פק"ב דלח"ט ס"ט):

יג. היה ארוך וקצרו אם נשאר בו שיעור תקיעה כשר: יד. גרדו מבפנים או מבחוץ עד שעשאו דק מאד כמו גלד כשר:

טו. לא הוציא זכרותו אלא נקב בו כשר אבל אם הוציא הזכרות ועשה ממנו שופר כגון שנקב בו פסול:

טז. צפהו זהב במקום הנחת פה פסול שלא במקום הנחת פה כשר צפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר יש מפרשים מקום הנחת פה היינו עובי השופר לצד פנימי שמניח שם פיו והצד החיצון מן העובי עצמו קרוי שלא במקום הנחת פה ויש מפרשים דעביו במקום הקצר הוא מקום הנחת פה ושלא במקום הנחת פה היינו כל אורך השופר מצד הקצר עד צד הרחב:

סדר הלימוד ליום יב אלול
יום י"ג משלשים יום קודם ראש השנה

יז. המציירים בשופר צורות במיני צבעונים כדי לנאותו לא יפה הם עושים. (אבל מותר לחקוק בשופר עצמו צורות כדי לנאותו) (בית יוסף):

יח. אם נתן זהב על עובי השופר בצד הרחב היינו הוסיף עליו כל שהוא ופסול:

יט. הרחיק את השופר ונפח בו ותקע בו פסול:

כ. נתן שופר לתוך שופר אם הפנימי עודף על החיצון משני צדדיו ונתן הפנימי בפיו ותקע בו כשר. הגה: ולי נראה דאפילו אינו בולט בצד הרחב רק שוה לחיצון הואיל ובולט לצד הפה ותוקע בפנימי יצא כן נראה לי (וכן משמע מלשון הרא"ש). והוא שלא ישנה קולו במה שהוא נתון בתוך החיצון ואם לאו פסול:

כא. שופר של ראש השנה אין מחללין עליו יום טוב אפילו בדבר שיש בו משום שבות כיצד היה השופר בראש האילן או מעבר הנהר ואין לו שופר אלא הוא אינו עולה באילן ואינו שט על פני המים כדי להביאו ועל ידי נכרי מותר דהוי שבות דשבות (פירוש איסור אמירה לנכרי באיסור דאורייתא הוא משום שבות שאמרו חז"ל לשבות מזה אמירה לנכרי ובאיסור דרבנן הוא שבות דשבות) ובמקום מצוה לא גזרו. (ועיין לעיל סימן ש"ז):

סדר הלימוד ליום יג אלול
יום י"ד משלשים יום קודם ראש השנה

כב. אם נכרי הביא שופר מחוץ לתחום תוקעין בו והוא הדין אם עשה נכרי שופר ביום טוב מותר לתקוע בו :

כג. יכול ליתן בתוכו מים או יין לצחצחו אבל מי רגלים אף בחול אסור מפני הכבוד :

סימן תקפז – דין התוקע לתוך הבור, ובו ג' סעיפים

א. התוקע בתוך הבור או בתוך המערה אותם העומדים בתוך הבור והמערה יצאו והעומדים בחוץ אם קול שופר שמעו יצאו ואם קול הברה שמעו לא יצאו וכן התוקע לתוך הבית גדולה וכיוצא בה אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא :

ב. אם התחיל לתקוע בבור ועלה חוץ לבור וגמרה יצא שכל מה ששמע בין בפנים בין בחוץ היה קול שופר. הגה: וכן אותם שהיו בבור בתחלת התקיעה (גמלא) :

סדר הלימוד ליום יד אלול
יום ט"ו משלשים יום קודם ראש השנה

ג. השומע מקצת תקיעה שלא בחיוב ומקצתה בחיוב או שאמר לתוקע במתעסק כוון להוציאני ידי חובתי ותקע ומשך בה שיעור תקיעה לא יצא ויש אומרים שיצא אי איכא שיעור תקיעה בחיוב. הגה: והוא הדין אם שמע מקצת התקיעה קול הברה כגון שהיה התוקע בבור והוא עומד בחוץ ובאמצע התקיעה יצא לחוץ (טור) :

סימן תקפח – זמן תקיעת שופר, ובו ה' סעיפים

א. זמן תקיעת שופר ביום ולא בלילה ומצותה משעת הנץ החמה ואילך ואם תקע משעלה עמוד השחר יצא ואם שמע מקצת תקיעה קודם שעלה עמוד השחר ומקצתה אחר שעלה עמוד השחר לא יצא. הגה: ואם היה שיעור תקיעה במה ששמע ביום נתבאר בסימן תקפ"ז סעיף ג' :

ב. שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא ואפילו הם מתשעה בני אדם תקיעה מזה ותרועה מזה ותקיעה מזה ויש אומרים דדוקא כשלא הפסיק ביניהם בקול שופר שאינו ראוי באותה בבא :

סדר הלימוד ליום טו אלול
יום ט"ו משלשים יום קודם ראש השנה

ג. שמע תשע תקיעות מתשעה בני אדם שתקעו כולם כאחד לא יצא שאין כאן פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה. הגה: ואם שנים תקעו כאחד על הסדר ואפילו אחד תקע בחצוצרות יצא דיהיב דעתיה על השופר (סגסות חקרי וגמרא פרק לאוהו בית דין):

ד. היה זה צריך פשוטה ראשונה וזה צריך פשוטה אחרונה תקיעה אחת מוציאה את שניהם:

ה. יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת אין תוקעין בשופר. הגה: ואסור לטלטלו אם לא לצורך גופו ומקומו (אור זרוע וסגסות חקרי סוף פרק במה מלליקין):

סימן תקפ"ט – מי הם הראוים לתקיעת שופר, ובו ט' סעיפים

א. כל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתן:

ב. חרש שוטה וקטן פטורים וחרש אפילו מדבר ואינו שומע אינו מוציא דכיון שאינו שומע לאו בר חיובא הוא. הגה: אבל שומע ואינו מדבר מוציא אחרים ידי חובתן (בית יוסף):

סדר הלימוד ליום טז אלול
יום י"ז משלשים יום קודם ראש השנה

ג. אשה פטורה משום דהוי מצות עשה שהזמן גרמא:

ד. אנדרוגינוס מוציא את מינו טומטום אפילו את מינו אינו מוציא:

ה. מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא אפילו עצמו וצריך שיתקע לו בן חורין להוציאו:

ו. אף על פי שנשים פטורות יכולות לתקוע וכן אחר שיצא כבר יכול לתקוע להוציאן אבל אין מברכות ולא יברכו להן. הגה: והמנהג שהנשים מברכות על מצות עשה שהזמן גרמא על כן גם כאן מברכות לעצמן אבל אחרים לא יברכו להן אם כבר יצאו ואין תוקעין רק לנשים אבל אם תוקעין לאיש המחוייב מברכין לו אף על פי שכבר יצאו כמו שנתבאר סימן תקפ"ה סעיף ב' בהג"ה א' (לעת עננו):

ז. המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה ודוקא כשהוא תוקע מאליו להוציאו אבל אם אמר לו המודר תקע והוציאני אסור. הגה: ואם אמר קונם תקיעותיו עלי בכל ענין אסור (כ"ז):

ח. המתעסק בתקיעת שופר להתלמד לא יצא ידי חובתו וכן השומע מן המתעסק לא יצא וכן התוקע לשורר ולא נתכוון לתקיעת מצוה לא יצא נתכוון שומע לצאת ידי חובתו ולא נתכוין התוקע להוציאו או שנתכוון התוקע להוציאו ולא נתכוון השומע לצאת לא יצא ידי חובתו עד שיתכוון שומע ומשמיע:

ט. מי שתקע ונתכוון להוציא כל השומע תקיעתו ושמע השומע ונתכוון לצאת ידי חובתו אף על פי שאין התוקע מתכוון לפלוני זה ששמע תקיעתו ואינו יודעו יצא שהרי נתכוון להוציא לכל מי שישמענו לפיכך מי שהיה מהלך בדרך או יושב בתוך ביתו ושמע תקיעות משליח צבור יצא אם נתכוון לצאת שהרי שליח ציבור מתכוון להוציא את הרבים ידי חובתן:

סימן תקצ – סדר הראוי לתקיעת שופר,

ובו ט' סעיפים

א. כמה תקיעות חייב אדם לשמוע בראש השנה תשע לפי שנאמר תרועה ביובל ובראש השנה שלש פעמים וכל תרועה פשוטה לפנייה ופשוטה לאחריה ומפי השמועה למדו שכל תרועות של חדש השביעי אחד הן בין בראש השנה בין ביום הכיפורים של יובל תשע תקיעות תוקעין בכל אחד משניהם תר"ת תר"ת תר"ת:

ב. תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו אם היא היללה שאנו קורים תרועה או אם היא מה שאנו קורים שברים או אם הם שניהם יחד לפיכך כדי לצאת ידי ספק צריך לתקוע תשר"ת שלש פעמים ותש"ת שלש פעמים ותר"ת שלש פעמים:

ג. יש אומרים ששיעור תקיעה כתרועה ושיעור תרועה כשלשה יבבות דהיינו שלשה כוחות בעלמא כל שהוא והם נקראין טרומיטין ולפי זה צריך ליזהר שלא יאריך בשבר כשלשה טרומיטין שאם כן יצא מכלל שבר ונעשה תקיעה (ויש אומרים דאין לחוש אם האריך בשברים קצת ובלבד שלא יאריך יותר מדאי וכן נוהגין) (מנכ"י והג"ה פ"ק י"ט). וצריך להאריך בתקיעות של תשר"ת יותר מבשל תש"ת ובשל תש"ת יותר מבשל תר"ת ומיהו אם מאריך הרבה בכל תקיעה אין לחוש שאין לה שיעור למעלה וכן בתרועה יכול להאריך בה כמו שירצה וכן אם מוסיף על שלשה שברים ועושה ארבעה או חמשה אין לחוש. ויש אומרים ששיעור יבבא שלשה טרומיטין ושיעור תרועה כשלשה יבבות שהם תשעה טרומיטין ושיעור תקיעה גם כן תשעה טרומיטין כתרועה ולפי זה אין לחוש אם האריך קצת בשברים וצריך להאריך בתקיעה של תשר"ת כשיעור שנים עשר טרומיטין ומי שלא האריך בתקיעה כשיעור הזה והאריך בשברים לא קיים המצוה לא כמר ולא כמר:

סדר הלימוד ליום י"ט אלול
יום כ' משלשים יום קודם ראש השנה

ד. שלשה שברים צריך לעשותם בנשימה אחת אבל שלשה שברים ותרועה דתשר"ת יש אומרים שאינו צריך לעשותם בנשימה אחת והוא שלא ישהא בהפסקה יותר מכדי נשימה ויש אומרים שצריך לעשותם בנשימה אחת וירא שמים יצא ידי כולם ובתקיעות דמיושב יעשה בנשימה אחת ובתקיעות דמעומד יעשה בשתי נשימות. הגה: והמנהג הפשוט לעשות הכל בב' נשימות ואין לשנות:

ה. אם תקע תר"ת בנשימה אחת ויש מי שאומר שלא יצא:

ו. אם האריך בתקיעה אחרונה של תשר"ת כשיעור שתי תקיעות כדי שתעלה לשם תקיעה אחרונה של תשר"ת ובשביל הראשונה של תש"ת לא עלתה לו אלא בשביל תקיעה אחת ויש אומרים שאפילו בשביל אחת לא עלתה לו. הגה: ואם תקע תקיעה אחת בין שני סדרים והתנה שאיזה מן הסדרים הוא הנכון תעלה לו אותה תקיעה יצא (כ"ט יוסף):

סדר הלימוד ליום כ' אלול
יום כ"א משלשים יום קודם ראש השנה

ז. אם טעה בתשר"ת ואחר שתקע שני שברים טעה והתחיל להריע אם נזכר מיד יתקע שבר אחר ואם לא נזכר עד שגמר התרועה שהתחיל בה בטעות לא הפסיד התקיעה הראשונה שתקע אלא חוזר ותקע שלשה שברים ומריע ותקע אבל אם אירע בתש"ת או תר"ת הפסיד גם תקיעה ראשונה:

ח. אם הפסיק בתרועה בין תקיעה לשברים או שהפסיק בשברים בין תרועה לתקיעה וכן אם הריע שתי תרועות זו אחר זו או שתקע אחר התרועה תקיעה כמתעסק שלא לשם תקיעה והפסיק בה בין תרועה לתקיעה או לאחר שתקע שלשה שברים שתק והפסיק ואחר כך תקע שברים אחרים ואפילו שבר אחד בכל אלו הוי הפסק והפסיד גם תקיעה ראשונה:

ט. אם תקע שני תשר"ת או שני תש"ת או שני תר"ת כהוגן וטעה בשלישי אינו צריך לחזור אלא לאחרון שטעה בו אם תקע בצד הרחב של השופר לא יצא. הגה: ואחר שתקעו אומר השליח צבור פסוק אשרי העם יודעי תרועה ואשרי ומחזירין הספר למקומו:

סדר הלימוד ליום כא אלול
יום כ"ב משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקצא – סדר תפלת מוסף ביחוד, ובו ח' סעיפים

א. יתפללו הצבור בלחש תפלת מוסף תשע ברכות ושליח צבור יתפלל גם כן עמהם בלחש:

ב. המנהג פשוט בכל בני ספרד שאין מזכירין פסוקי קרבן מוסף כלל. הגה: והמנהג הפשוט באשכנז ובגלילות אלו לומר פסוקי מוסף ראש השנה ואין אומרים פסוקי מוסף ראש חודש אלא אומרים מלבד עולת החודש ומנחתה ועולת התמיד וכו' ושני שעירים לכפר ושני תמידין כהלכתן (טור). ואומרים גם כן מוספי יום הזכרון (ר"ן סוף ראש השנה ורבינו ירוחם וכל (15):

ג. צריך לומר את מוספי יום הזכרון כדי לכלול גם מוסף ראש חודש וגם ביום שני יאמר את מוספי:

ד. אומרים עשרה פסוקים של מלכיות ועשרה של זכרונות ועשרה של שופרות בכל ברכה, שלשה מהם של תורה שלשה של כתובים שלשה של נביאים ואחד של תורה ואם רצה להוסיף על אלו עשרה רשאי. (ומיהו אם לא התחיל בשום פסוק רק אמר ובתורתך כתוב לאמר יצא) (טור):

סדר הלימוד ליום כב אלול
יום כ"ג משלשים יום קודם ראש השנה

ה. ואין אומרים פסוק במלכיות ולא בזכרונות ולא בשופרות של פורעניות של ישראל ואין אומרים פסוק זכרונות של יחיד:

ו. יש קורים תגר על מה שנוהגים להשלים פסוקי שופרות בפסוק וביום שמחתכם שאין מזכיר בו שופר אלא הצוצרות והרא"ש והר"ן כתבו לקיים המנהג:

ז. ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור כך היא הנוסחא המפורסמת והמדקדק לומר לזרע יעקב תזכור משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות ואינו אלא טועה. הגה: ואומרים עלינו ומלוך והשליח צבור מוסיף אוחילה ושאר פיוטים כל מקום לפי מנהגו (טור):

ח. לא יתפלל ביחיד תפלת מוסף בראש השנה עד אחר שלש שעות היום:

סדר הלימוד ליום כג אלול
יום כ"ד משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקצב – תפלת מוסף בקול רם, וסדר התקיעות, ובו ד' סעיפים

א. מחזיר שליח צבור התפלה ותוקעין על סדר הברכות למלכיות תשר"ת פעם אחת ולזכרונות תש"ת ולשופרות תר"ת ועכשיו נוהגים לתקוע למלכיות תשר"ת שלשה פעמים לזכרונות תש"ת שלשה פעמים ולשופרות תר"ת שלשה פעמים.

הגה: ויש אומרים שתוקעים תשר"ת למלכיות פעם אחת וכן לזכרונות וכן לשופרות (טור בשם רבינו תם ומנהגים) וכן המנהג במדינות אלו ונהגו לומר כל פעם אחר שתקעו היום הרת עולם וארשת (מהרי"ל) ואפילו בשבת שאין תוקעין אומרים היום הרת עולם אבל לא ארשת (מנהגים):

ב. יחיד אינו מפסיק לתקוע בברכות ואפילו יש לו מי שיתקע לו. הגה: אלא תוקעים לו קודם שיתפלל מוסף ואין צריכין לתקוע לו שנית (כל בו ובית יוסף בשם אורחות חיים):

ג. לא ישיח לא התוקע ולא הצבור בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד (מיהו בענין התקיעות והתפילות אין הפסק) (מרכי ומנהג"ל) ואם סח דברים בטלים אין צריך לחזור ולברך (טור) ואין צריך לומר שלא ישיחו בין ברכה לתקיעות אם לא בענין התקיעות:

סדר הלימוד ליום כד אלול
יום כ"ה משלשים יום קודם ראש השנה

ד. זה שתוקע כשהן יושבין תוקע על סדר הברכות. הגה: ומיהו אינו מעכב ויכול אחר לתקוע אלא שראוי לעשות כן וכבר כתבתי לעיל סימן תקפ"ה:

סימן תקצג – אם הברכות והתקיעות מעכבות זו את זו, ובו ב' סעיפים

א. ברכות של ראש השנה ויום הכפורים מעכבות זו את זו שאם אינו יודע כולם לא יאמר מה שיודע מהם אלא לא יאמר כלום:

ב. וכן תקיעות מעכבות זו את זו והני מילי שאינו יודע אלא מקצת הסימן שלא יעשה אותו מקצת שיודע אבל תשר"ת תש"ת תר"ת אין מעכבין זה את זה ואם ידע לעשות אחד מהם או שנים עושה. הגה: אבל הברכות אין מעכבין התקיעות וכן התקיעות אינן מעכבין הברכות ואיזה מהם שיודע יעשה (טור) וכן סדרן אינו מעכב (ר"ן סוף ראש השנה). ואם התפלל קודם שתקע יצא:

סימן תקצד – יחיד שלא התפלל, אין חבירו מוציא, ובו סעיף אחד

א. יחיד שלא תקע חבירו יכול לתקוע לו להוציא ידי חובתו אבל יחיד שלא התפלל תשע ברכות אין חבירו יכול להוציא. הגה: ויש חולקין ואומרים דאם לא יכול להתפלל חבירו יכול להוציא בתפלתו (ר"ן סוף ראש השנה ומרכי והגהות אשכנזי בפרק קמח'א לראש השנה):

סימן תקצה – מי שאינו בקי לא בתקיעות, ולא בתפלה, ובו סעיף אחד

א. מי שאינו בקי בתקיעות ולא בסדר תפלת מוסף ולפניו שתי עיירות באחת בקיאים בתקיעות ולא בתפלת מוסף ובאחת בקיאים בתפלת מוסף ולא בתקיעות הולך למקום שבקיאים בתקיעות אפילו של מוסף ודאי ושל תקיעות ספק. הגה: מיהו אם יכול לילך למקום שמתפללים ויש שהות ביום שישמע אחר כך התקיעות במקום שתוקעין יקיים שתי המצות דכל היום כשר לתקוע (בית יוסף נסס ירושלמי):

סימן תקצו – תשלום תקיעות לאחר התפלה, ובו סעיף אחד

א. לאחר תפלה מריעים תרועה גדולה בלא תקיעה. הגה: ויש מקומות נוהגין לחזור ולתקוע שלשים קולות (מנהגים יניים) ולאחר שיצאו בזה שוב אין לתקוע עוד בחנם אבל קטן אפילו הגיע לחינוך מותר לומר לו שיתקע (המגיד פק ב' מהלכות שופר) ומותר לו לתקוע כל היום (אור זרוע דראש הסנה):

סימן תקצו – אם מותר להתענות בראש השנה, ובו ג' סעיפים

א. אוכלים ושותים ושמחים ואין מתענין בראש השנה ולא בשבת שובה אמנם לא יאכלו כל שבעם למען לא יקלו ראשם ותהיה יראת ה' על פניהם:

ב. יש מקומות שקבלה בידם שכל מי שרגיל להתענות בראש השנה ומשנה רגילתו ואינו מתענה אינו משלים שנתו. הגה: ומי שאינו ירא לנפשו אין צריך להתענות כל ימיו (כל בו ומנהגים) רק צריך התרה כמו שאר נדר (כל בו):

ג. המתענה פעם אחת בראש השנה תענית חלום אם היה ביום ראשון צריך להתענות שני הימים כל ימיו ואם היה ביום שני יתענה כל ימיו יום שני בלבד. הגה: ואין צריך למיתב תענית לתעניתו דהא יש אומרים דמצוה להתענות בראש השנה (תרומת הדשן סימן רע"ח). ואין אומרים עננו בראש השנה כמו שאין אומרים ביום הכיפורים (הגהות מנהגים):

סדר הלימוד ליום כז אלול
יום כ"ח משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקצח, ובו סעיף אחד

א. ראש השנה שחל להיות בשבת אומרים צדקתך במנחה. הגה: ויש אומרים שלא לאומרו (כ"ז סוף ראש השנה ומנהגים) וכן אנו נוהגים:

סימן תקצט, ובו סעיף אחד

א. ליל ראש השנה שחל להיות במוצאי שבת אומרים ותודיענו:

סימן תר – ביצה שנולדה בראש השנה, ודיני הקידוש, ובו ג' סעיפים

א. ביצה שנולדה ביום טוב הראשון וכן מה שנצוד בו וכן מה שנתלש בו אסור בשני. הגה: וכבר נתבאר לעיל סימן תקי"ג סעיף ה' וסימן תקט"ו:

ב. בקידוש ליל שני ילבש בגד חדש (הגהות מיימוני פרק כ"ט מהלכות שבת) או מניח פרי חדש ואומר שהחיינו ואם אין מצוי (בגד חדש או) פרי חדש עם כל זה יאמר שהחיינו:

סדר הלימוד ליום כח אלול
יום כ"ט משלשים יום קודם ראש השנה

ג. אם חל יום ראשון בשבת אומרים שהחיינו בשופר ביום שני. הגה: ויש אומרים לאומרו אפילו אם חל יום ראשון בחול וכן המנהג במדינות אלו (הגהות מיימוני הלכות שופר):

סימן תרא – סדר יום שני של ראש השנה, ובו ב' סעיפים

א. ביום שני (מתפללים כמו ביום ראשון) (טו) וקורים מוהאלהים נסה את אברהם עד סוף סידרא ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בירמיה כה אמר ה' מצא חן במדבר עד הבן יקיר לי אפרים ובמוצאי ראש השנה מבדילין כמו במוצאי שבת אלא שאין מברכין על הבשמים ועל האש:

ב. אף בארץ ישראל עושים ראש השנה שני ימים. הגה: ומתענים למחרת ראש השנה (טו) והוא תענית ציבור:

סדר הלימוד ליום כט אלול
יום ל' משלשים יום קודם ראש השנה

ל' יום של חודש אלול

ליקוטים יקרים ונעימים, דיבורים קדושים ונפלאים, מספרים קדושים ורמים, התעוררות ליראת השי"ת ואהבתו מלאים, פותחים הלב ועינים מאירים, בענין קדושת הזמן של ל' יום של חודש אלול.

א.

מנהגן של ישראל להתחיל לתקוע מר"ח אלול שהוא ל' יום קודם ר"ה, דמיון בעל חוב שנותנין לו זמן בית דין שלשים יום להמציא מעות כדי שמשלם לבעלי חובות, כן בדמיון זה נותנין לו לאדם בב"ד של מעלה זמן שלשים יום לעשות תשובה כדי שיצא זכאי מבית דין של מעלה בעשית תשובה תפלה וצדקה להעביר מעליו רוע גזירה.

(ספר קב הישר – פרק מח)

ב.

ר"ח אלול צריך כל אדם לעורר אל לבו לפשפש ולחפש מעשיו ולשוב אל ה' אלקינו כי הוא זמן רצון לקבל תשובה בו, ועתיד לעמוד בדין על כל מה שעשה בו, ויכין עצמו מכל קודם לכן שלשים יום כמ"ש בענין כל המועדות שואלין ודורשין קודם ל' יום שכבר חל עליו חובת המועד בכל חקותיו ובכל משפטיו, כל שכן במועד הזה שהוא כולל ענינים רבים בין עניני אדם היחיד שצריך לשוב ממעשיו ולחפש דרכיו שעתיד לעמוד בדין עליהם ובין בעניני העיר אשר הוא דר בה בין דין כל עיר ועיר ממלכה וממלכה, בין דין כל העולם כולו בכללו, ועל כל ענין וענין יש להם גזר דין מתוחה אם לטוב אם למוטב גם על השנה מה יהיה בסופה.

ועל כל אלו הענינים צריך כל אדם לעורר את לבו ל' יום קודם ראש השנה והוא מראש חודש אלול, לבער את החמץ שיש בתוך קרבנו בחורין ובסדקין, ולא יניח ממנו לא מעט ולא הרבה, שכבר חל עליו חובת ביעור. ובהיות כי הענין רב מכל ימות השנה ואין המלאכה לא ליום ולא ליומים,

סימן תרב – סדר עשרת ימי תשובה, ובו סעיף אחד

הגה: ומתענים למחרת ראש השנה (ט"ו), והוא תענית ציבור.

א. בכל הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים מרבים בתפילות ותחנונים. הגה: ואומרים אבינו מלכנו ערב ובקר מלבד בשבת (ט"ו) ואפילו אם חל מילה שאין אומרים תחנון אפילו הכי אומרים אבינו מלכנו (מנהגים). ואומרים בכל יום שלשה פעמים וידוי קודם עלות השחר מלבד בערב יום כפור שאין אומרים אותו אלא פעם אחת (יוקם). ואין נותנין חרם וכן אין משביעין אדם בבית דין עד אחר יום כפור (מנהג"ל). אין מקדשין הלכנה עד מוצאי יום כפור ושבת שבין ראש השנה ליום כפור המנהג לומר בו צדקתך וצדקתך:

סימן תרג, ובו סעיף אחד

א. אף מי שאינו נזהר מפת של נכרים בעשרת ימי תשובה צריך ליהזר. הגה: ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בעשרת ימי תשובה. וספק עבירה צריך יותר תשובה מעבירה ודאי כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע ולכן קרבן אשם תלוי הוצרך להיות יותר ביוקר

מחטאת (דברי עננו ורבינו יונה ריש ברכות):

לו אורח היים התעוררות לל' ימי אלול הלכות ר"ה

צריך להתחיל ולבער ל' יום קודם לקיים מעט מעט אנרשנו, וכולי האי ואולי נוכל לטהר עצמינו באלו הל' יום, ומפני זה נהגו להרבות סליחות ותחנונים כנ"ל.

(ספר סדר היום לרבינו משה ן' מכיר זיע"א – סדר ר"ה אלול)

ג.

והנה רצה משה ליכנס לארץ ישראל ולהעביר כחות הטומאה, שיהיו כל ד' חדשים לנו ולא לעשו, וזה רמז במלת אעבר"ה, שרצה להעביר ר"ע הב"א באותן הימים, ויהיו כל ארבעה חדשים לנו כמו נ"א יום של ימי התשובה. השיב הקב"ה רב לך, ר"ל רב הוא לישראל שנתתי כל ל' יום של אלול, שהוא זמן בית דין שלשים יום קודם יום הדין שהוא ראש השנה, ועוד כ' ימים עד גמר החתימה, שהיא בסוד ל' וך', שהם של תשרי כנרמז במלת ל"ך.

(ספר מגלה עמוקות על ואתחנן – אופן קז)

ד.

עשר תעשר את כל תבואת זרעך. הנה אדמו"ר הצדיק מורינו אלימלך זצ"ל פירש דרך רמז מה שאמרו חז"ל (י"ה ב.) באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי. דאיתא בזוה"ק דמעשר רומז ליראה, כי י' יראה כנודע. והנה דעת התנא קמא מי שמתנהג כל השנה בדרך הכסילים רק בר"ת אלול הוא מתעורר לתשובה וליראת השי", הוא כמו בהמה שאין לו דעת אדם, וזהו שאמרו באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, שאז מי שיש לו דעת בהמה מתעורר ליראה הנרמז במעשר. כי מי שהוא בבחינת אדם ירא השי"ת כל השנה כולה. ורבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי, פירוש שמי שמתעורר על כל פנים בר"ח אלול הוא גם כן בבחינת אדם, אבל מי שממתין עד באחד בתשרי והוא ראש השנה יומא דינא דכולי עלמא ואז רק משיג היראה הוא מעשה בהמה, כי על כל פנים צריך לדרוש שלשים יום קודם ודפח"ח:

וכן נפרש הפסוק בענין זה, דמהראוי על כל פנים בחודש אלול שיתעורר כל אדם בתשובה בכל יום ולהתחרט על עונותיו אשר עברו על ראשו ולהתמרמר עליהם ובפרט על טפות קרי שיצאו לבטלה, כי פנס בסוד צדיק

אורח היים התעוררות לל' ימי אלול הלכות ר"ה לו

יסוד עולם והשתית את הארץ, וז"ש עשר תעשר, דהיינו בבחינת היראה הנרמז להתחרט ולהתעורר את כל תבואת זרעך מה שפגם בזרעו כנ"ל. היוצא ממנו שנה שנה, מה שפגם מנעוריו.

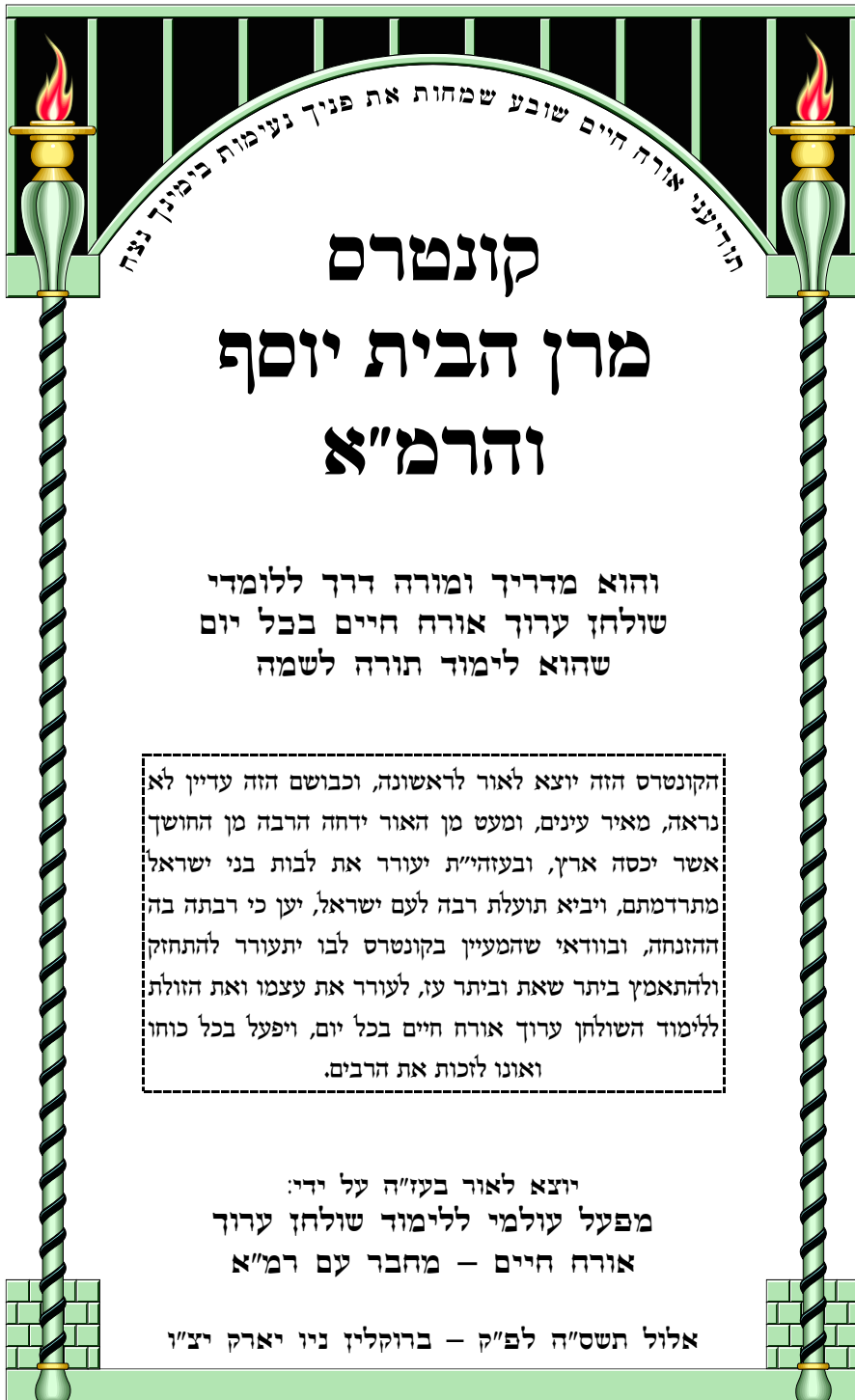
(ספר עבודת ישראל – פרשת ראה)

ה.

או יאמר המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו וכו'. ע"ד שנאמר (ישעיה מו, טז) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה, רצ"ל שהוא נותן ב"ם הוא כנסת ישראל. דר"ך הוא דרך תשובה, כמ"ש ודרך תשובה הורית. ודרך זה הוא נפתח בר"ח אלול לכל העולם, שהוא שלשים יום קודם יום המשפט. ולכך הוא נקרא דרך, שכל העולם עוברים בו שחוטאין ועושין תשובה. כי אותן שאינם חוטאין כלל מנעוריהן ומשמרין עצמן מחטאת נעורים והם נקיים מאד, הם מעט מזעיר, ועליהם נאמר ובמים עזים נתיבה, פירוש שהוא פותח נתיבה למים עזים, הם הצדיקים גמורים. ומחמת שהם מועטים נקרא דרך שלהם נתיבה שהיא שביל קטן שאין רבים עוברים בו. ורוב העולם הולכין בדרך התשובה, ותשוב"ה היא אותיות תשו"ב ה', שבחטאם הם פוגמין בה' אחרונה שבשם הוי"ה, ועושין פירוד בין ו ה. וזה שנאמר (משל' טז, כח) ונרגן מפריד אלוף, ובתשובה שעושים הם משיבין הח' להוי"ה ביחוד נמור:

(ספר עבודת ישראל – פרקי אבות פרק שלישי)

תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימיך נצח

קונטרס מרן הבית יוסף והרמ"א

והוא מדריך ומורה דרך ללומדי
שולחן ערוך אורח חיים בכל יום
שהוא לימוד תורה לשמה

הקונטרס הזה יוצא לאור לראשונה, וכבושם הזה עדיין לא נראה, מאיר עינים, ומעט מן האור ידחה הרבה מן החושך אשר יכסה ארץ, ובעזרה יתעורר את לבות בני ישראל מתרדמתם, ויביא תועלת רבה לעם ישראל, יען כי רבתה בה ההזנחה, ובוודאי שהמעין בקונטרס לבו יתעורר להתחזק ולהתאמץ ביתר שאת וביתר עז, לעורר את עצמו ואת הזולת ללימוד השולחן ערוך אורח חיים בכל יום, ויפעל בכל כוחו ואונו לזכות את הרבים.

יוצא לאור בעז"ה על ידי:
מפעל עולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים – מחבר עם רמ"א

אלול תשס"ה לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יצ"ו

כתר תורה להורים – מלמדים – מנהלים רבנים – וראשי ישיבות

בידכם לעשות כל תלמידיכם ליהודים הלומדים תורה לשמה והולכים בדרך השולחן ערוך, על ידי שיחזקם ללמוד בכל יום שולחן ערוך "אורח חיים היומני" מחבר ורמ"א, לסיים כל שו"ע או"ח במשך שנה תמימה, לימוד של 5-10 דקות בלבד בכל יום). ועל ידי זה ידעו האיך להנהיג את ביתם על פי השולחן ערוך.

זכרו נא מה שבתנו בחזרת הלכות שער אהבת ה'
זוה לשוננו:

וכן מי שאינו מתקן אלא את נפשו בלבד תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכויות מי שמתקן לאלוקים, עד כאן לשוננו.

חברך חברא אית ליה!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללמוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חביריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללמוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

תוכן הענינים

— פרק א' —

לימוד שולחן ערוך

- [א] הקדמת מרן המחבר לשולחן ערוך - חיוב לימוד שולחן ערוך בכל יום - ישננו לשונו על פה - שם הספר "שולחן ערוך".
- [ב] דעת הבעל שם טוב זי"ע על לימוד השו"ע בקביעות.

— פרק ב' —

מרן הבית יוסף

- [א] שורש נשמתו של מרן הבית יוסף.
- [ב] זכה למלאך שנגלה אליו.
- [ג] ענוותנותו של הבית יוסף - וכוונת הרמ"א לשם שמים.
- [ד] מגדולתו.
- [ה] מדברי המלאך.
- [ו] מדוע נקרא השם "בית יוסף"?

— פרק ג' —

לימוד שו"ע אורח חיים

- [א] עסק התורה לשמה - להבין לשמור ולעשות.
- [ב] קריאת קודש.
- [ג] חברך חייב אית לי.
- [ד] אורח חיים הוא השער לה' אשר צדיקים יבואו בו.
- [ה] הצטרף לאלו.
- [ו] השנים חולפים ועוברים.
- [ז] זכור.
- [ח] יהודי היקר.
- [ט] כתר תורה.
- [י] סימנא טבא.

שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק

הנהגות ודרכי חיים

מור אורח חיים

הנהגות ודרכי חיים

1. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
2. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
3. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
4. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
5. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
6. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
7. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
8. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
9. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק
10. שער שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק

דף שו"ע אורח חיים - מחבר עם רמ"א קראקא ש"ל לפ"ק

[ב]	השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב כבן בית לפניו יתברך.	[יט]	השכינה אינו שורה אלא בד' אמות של הלכה.	[ב]	מתחילין מיום הפורים עצמו.
[ג]	דעת הבעל שם טוב זי"ע על לימוד השולחן ערוך בקביעות.	[כ]	על ידי לימוד פוסקים, עד שידע להורות הוראות – על ידי זה גורם פקידה לכמה עקרונות.	[ג]	הוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל' יום.
[ד]	הגאון בעל אבני נזר זצ"ל כותב במכתב.	[כא]	כשמעייץ בשולחן ערוך שהם רבותיו לידע מקור הדין, או מובטח לו שהוא בן עולם הבא, להיות לעולם קיים במדריגת קדוש.	[ד]	אימתי שמחה לאיש במענה פיו, בזמן שיודע לדרוש הלכות חג בחג – דבר אחר אימתי שמחה לאיש, אימתי אדם שמח בתלמודו בזמן שיש לו מענה, כששואלין ממנו דבר הלכה.
[ה]	על ידי לימוד פוסקים ו"שולחן ערוך", זוכין לגן עדן.	[כב]	לימוד התורה למעשה הוא "תורה לשמה", ומשתלם בזה שם הוי"ה כולו, ואם אינו לומד לקיום המעשה השם תור"ה בו לבטלה.	[ה]	תקנת לימוד הלכות הרגל שלשים יום קודם הרגל – ותקנת לימוד הלכות חג בחג.
[ו]	רבינו הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א מזדחיר מאד.	[כג]	הקב"ה אין לו חפץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה.	[ו]	ראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום.
[ז]	בלעדי אורח חיים לא ירים איש הישראלי את ידו ואת רגלו.	[כד]	אוי לי אמי כי ילדתי – אין ישיבת לומדי תורה לשמה – כל למודכם גמרא משניות מדרש של"ה, ואין אחד נותן ללב ללמוד אורח חיים על בוריו.	[ז]	מועדי ה', מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו – משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג.
[ח]	עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה.	[כה]	פישוץ – פי ששונה הלכות.	[ח]	שואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום.
[ט]	מדרשת רבינו הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א.	[כו]	הלכ"ה – שהולך בדרך הישר.	[ט]	נוכריה דודיך מיין. מיניה של תורה, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג.
[י]	כשמו כן הוא, אורח חיים נצחיים.	[כז]	הקב"ה אין לו שעשוע ושמחה אחרת זולת לימוד הלכה.	[י]	חכמי ישראל שבכל דור ודור נהגו לדרוש לעם קודם המועדים בהלכות המועדים, כדי שישמעו וילמדו וידעו מה לעשות.
[יא]	המלמדים ילמדו עם התלמידים בכל יום ויום איזהו שיעור משולחן ערוך אורח חיים.	[כח]	אין לו מקום אחר בעולמו.	[יא]	ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג – והוא הדין לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו.
[יב]	מתוך צוואת רבינו יעקב מליסא זצללה"ה – בעל "דרך החיים", "חוות דעת", "נתיבות המשפט", וכו'.	[כט]	ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל.	[יב]	קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים... ואין צריך לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו ע"ה.
[יג]	כל מצוה ומצוה תלמדו כל הלכה בזמנה בשולחן ערוך אורח חיים.	[ל]	ארבע אמות של הלכה זהו משכן הקב"ה שהוא הצלם אלקי חופף עליו ושוכן בקרב מוחו בהתבוננו בהלכה ותורת ה'.	[יג]	באשר ששלשים יום קודם יום טוב היא ההכנה קודם הרגל, נמשכת הארת קדושת יום טוב שלשים יום.
[יד]	חלק אורח חיים לו משפט הבכורה.	[לא]	כשנעשה שלחנו ד' אמות של הלכה אז הוא נעשה דוגמת בית המקדש.	[יג]	שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום.
[טו]	יזהר מאוד להיות שונה הלכות בכל יום.	[לב]	אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, הכוונה על אדם צדיק הלומד תורה לשמה, וכל אדם הוא ד' אמות, והוא נקרא ד' אמות.		
[טז]	להיות שונה הלכות באו"ח מדי יום ביומו חוק ולא יעבור.				
[יז]	חיוב ותיקון גדול ללימוד "שולחן ערוך".				
[יח]	לא יעבור יום בלי לימוד "שולחן ערוך".				

— פרק ו' —

שלשים יום קודם החג

[א] שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום.

— פרק א' — לימוד שולחן ערוך —

[א] הקדמת מרן המחבר ל"שולחן ערוך — חיוב לימוד שולחן ערוך בכל יום — ישננו לשונו על פה — שם הספר "שולחן ערוך"

ראיתי אני בלבי כי טוב ללקוט שושני ספירי אמריו בדרך קצרה בלשון צה וכולל יפה ונעים למען תהיה תורת הי תמימה שגורה בפי כל איש ישראל, כי כאשר ישאלו לתי"ח דבר הלכה לא יגמגמו בה אלא יאמרו לחכמה אחותי את כשם שברור לו שאחותו אסורה לו כך יהיה ברור לו כל מי שישאל עליו הלכה למעשה בהיותו שגור בפיו ספר זה הבנוי לתלפיות תל שהכל פונים בו לחלקו לחלקים שלשים ללמוד בו בכל יום חלק, ונמצא שבכל חודש הוא חוזר תלמודו ויאמר עליו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

זאת ועוד התלמידים הקטנים יהגו בו תמיד וישננו לשונו על פה ותהיה גירסא דינקותא מסודרת בפיהם מקטנותם הלכה למעשה וגם כי זקיני לא יסורו ממנה והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע בהניח להם מעצבם ויגיע כפים ישעשעו נפשם בהגותם בספר זה אשר כולו מחמדים הלכה פסוקה באין אומר ואין דברים.

וקראתי שם ספר זה "שולחן ערוך" כי בו ימצא ההוגה כל מיני מטעמים ערוכים בכל ושמורים סדורים וברורים. ומוכח אני בחסד עליון כי על ידי ספר זה תמלא הארץ דעה את הי הקטנים עם הגדולים תלמיד עם מבין חכם הרשים ונבון לחש.

ובכן אפרוש כפי אל הי יעורני על דבר כבוד שמו להיות ממצדיקי הרבים ויזכני הקל להחל ולגמור להיות מסודר כהלכתו מתוקן ומקובל, וטוב ויפה, והנני מתחיל לעשות כאשר יעצתי, והי יהיה בעזרי, אמן.

(הקדמת מרן המחבר ז"ל)

[ב] דעת הבעל שם טוב זי"ע על לימוד השו"ע בקביעות

מובא ב"כתר שם טוב": שלימוד השולחן ערוך רק המחבר עם רמ"א, הוא כדי שירכוש ידיעה נרחבת בכל חלקי השולחן ערוך, ואם יצטרך האדם לדעת הלכה מסוימת, ידע היכן לחפש זאת, יתעמק בכל נושאי הכלים והפוסקים הדנים בהלכה זו ויוכל לברר היטיב הלכה למעשה.

— פרק ב' — מרן הבית יוסף —

[א] שורש נשמתו של מרן הבית יוסף

"כתב מהרח"ו זצ"ל שהיה (מרן הבית יוסף) משורש רבי יהודה ב"ר אילעי, והוא בכנף אדם הראשון השמאלית, והוא מבחינת אצילות, ובמקום אחר כתב, שהוא משורש רשב"א והרא"ה והרב המגיד וכמה תנאים ואמוראים וגאונים".

[ב] זכה למלאך שנגלה אליו

"זוכה למגיד המלאך הדובר בו כמפורש בספר מגיד מישרים, ובמאמר הרב החסיד מהר"ש בן אלקביץ במעשה אור לחג השבועות, והביאו הרב שני לוחות הברית.

[ג] ענוותנותו של הבית יוסף — וכוונת הרמ"א לשם שמים

ג' חכמים היו בדורו של רבי יוסף קארו שנקראו בשם "יוסף", וכל אחד משלושתם היה ראוי לחבר ספר שיקבץ את כל הדינים ויגלה שרשיהם ויסיק שמעתתא אליבא דהלכתא דוגמת ה"בית יוסף", והם: רבי יוסף טאיטאצק. רבי יוסף נ' לב ורבינו, אבל אם כי כל אחד מהם היי ראוי למלאכה זו, הסכימו מן השמים שתיעשה על ידי רבינו מפני ענוותנותו היתירה, ועל ידי מרן הרמ"א זי"ע שכוונתו אך ורק לשם שמים.

[ד] מגדולתו

בתשובות מהרנא"י נכתב: "בארץ הצבי וארץ מצרים ערי דמשק וארם צובא וערי פרס וגלילות טורקיה וערי המערב קבלו עליהם הוראת מרן".

[ה] מדברי המלאך

"וכל אשר עשית והורית עד היום, הי מצליח בידך, וכן מסכימים במתיבתא דרקיע, הי הי כי הפסק אמת ויציב, הלכה למשה מסיני, הלכה כוונתך ומטעמך וכן כל מה שתעשה לתורה מכאן והלאה הקדוש ברוך הוא יצליח ויסכים על ידך ניכרים דברי אמת".

[ו] מדוע נקרא השם "בית יוסף"?

אמר המגיד למרן בעל המחבר שולחן ערוך, שמצוה לקרוא את שמו "בית יוסף" — כי "זהו ביתך בעולם הזה ובעולם הבא".

— פרק ג' — מרן הרמ"א —

[א] הקדמת רבינו הרמ"א להגהות השולחן ערוך

בהיות כי הגאון המחבר בית יוסף ושלחן ערוך שלו חכם עדיף מנביא טבח טבחו ערך שלחנו לא הניח אחריו מקום להתגדר בו לולי ללקט דברי האחרונים ולהורות דרך המנהגים שנהגו במדינות אלו, באתי אחריו לפרוס מפה על שלחן ערוך שחבר ועליה כל פרי מגדים וממעמים אשר יאהב האדם, ובלא זה השלחן אשר הוא ערך לפני הי ולא נתנו עדיין לבני אדם אשר במדינות אלו... ואני ראיתי כל דבריו כשלחן ערוך כנתנו משה מפי הגבורה... וישוב בסתר עליון הוא ישמרנו ויזכנו לבקשת המשורר שביקש תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויח אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושכתי בבית הי לאורך ימים.

[ב] הרמ"א מגדלותו

הספידו הגמ"ר שמואל יהודה קאצינעלבווען: "גדול הדור שלא הניח כמותו בכל הגלילות ההם".

[ג] משה עד משה לא קם כמשה

נחרת על מצבתו: "הייה נר המערבי הגאון הגדול בדורו, מי משה רועה אבן ישראל ל ביום ג"ל למספר בני ישראל, משה היה רועה צאן ישראל, צדקת די עשה ומשפטיו לישראל, הרביץ תורה לישראל, גלה כבוד מישראל לעמיד תלמידים לרבבות אלפי ישראל, וממשה ועד משה לא קם כמשה בישראל, וזאת תורת החטאת ותורת העולה אשר שם משה לפני בני ישראל שנת שליב לפי"ק".

[ד] והאיש משה גדול מאוד

הגאון המהרש"ל אמר עליו: "והאיש משה גדול מאוד, אהובי שארי האלוף ניכר וחכימא דדרא כי מי גדול ממר שהלכה למשה מסיני".

[ה] דברי השל"ה הקדוש על הרמ"א: "זכה מן השמים שיפסקו כמותו"

כותב בעל השל"ה הקדוש: "הגאון מהר"ש לוריא ז"ל והגאון מהר"ם איסרלן ז"ל וכבר יצא טבעו של הגאון מהרמ"א ז"ל, לילך אחריו ולפסוק

[ז] דעת הרמ"א על הבית יוסף: "כל החולק עליו כחולק על השכינה"

כתב הרמ"א באחת מתשובותיו: "באתי להשיב מפני הכבוד לדברי הגאון הגדול מורנו ורבינו יוסף קארו יצ"ו אשר מימיו אנו שותים ומקננו וכדו, ומה אוסיף בשבחו לכבודו, מאחר דכל מה דאת משבח ליי את מננה במעשה ידו אתפלל אל הי על העתיד להאריך ימי מורנו ורבנו נשיא אלוקים בתוכינו חלילה להרמות דבר מכבוד תורתו וכל החולק עליו כחולק על השכינה".

(סי"מ"ח, ווארשא תרמ"ג, דף מ"ז, א')

[ח] מעשה נורא, הי"בית יוסף" זכה מן השמים שיתפשט ספרו בכל העולם כולו

כאשר יצא לאור הספר "בית יוסף", נזר הרב הגדול מהריב"ל גזירה, שלא ילמדו בו תלמידיו מפני שממעט הבקיות. וכך הי סדר לימודו, תלמידיו היו לומדים לפניו ספר הטורים, והוא הי אומר להם מקור נפתח לכל דין מהש"ס, לא אירע שנעלם מהרב מהריב"ל שום מקור דין ברוב בקיותו, אך אחר שגזר הגזירה קרה יום אחד, שלמדו דין והרב לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש, כל בקיותו נסתלקה ממנו כלא היתה, טרח וחפש חפוש אחר חפוש, פשפש ולא מצא. הודה הרב מהריב"ל: נראה שמן השמים רוצים שספר "בית יוסף" יתפשט בעולם, לכו חזו, הלכו וחפשו ב"בית יוסף" ומצאו איה מקור הדין בש"ס, הלך והתיר להם הגזירה. מפני שראה שהסוגיה היתה ידועה לו, אך נסתרה מבינתו, והסיק כי מן השמים זכו לו למרן הי"בית יוסף" שיתפשט ספרו בכל העולם כולו.

[ט] כל העושה כפסקי מרן, עביד כמאתיים רבנן, ולכך קורין למרן מר"ן סתם, כי הוא ראשי תיבות מימאתן ר'בנן ניסמך

כתב מרן הב"י ז"ל בהקדמת ספרו "בית יוסף": הסכמתי בדעתי כי להיות שלושה עמודי ההוראה אשר בית ישראל נשען עליהם בהוראותיהם, הלא המה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ז"ל... והעיד מרן החיד"א ז"ל ששמע מפום רבנן קדישי ששמעו מפי הרב הגדול מופת הדור מהר"ח אבולעפיה זלה"ה, שקיבל מזקני גאוני הדור שהסכימו בכלל זה דמרן ללכת אחר גי עמודי הוראה קרוב למאתיים רבנים מדורו כאמור לעיל, וכך היה אומר כי כל אשר יעשה פסק מרן עביד כמאתן רבנן, אלו דבריו ז"ל. ורבנן קדמאי אתנחו סימנא, לכך קורין למרן מר"ן סתם, כי הוא ראשי תיבות מימאתן ר'בנן ניסמך.

[ז] חברך חבֵּרָא אית לִי !!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללמוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חבירו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללמוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועייזו יהיה נכון לבו בטוח בהי שיוזכה לבנים צדיקים!!!

דפי השולחן ערוך האלו להשיג בכל רחבי העולם ומביא בסיד תועלת גדולה לרבים !!!

[ג] אורח חיים הוא השער להי אשר צדיקים יבואו בו

והדיינים מעמיקים בחושן משפט כי לחמם הוא, ובאורח חיים נמו מנהלם ועקבותם לא נודע להם, חבל על דלית ליה מבוא לשער אשר להי צדיקים יבואו בו, הוא אורח חיים. (יערות דבש ח"ב דרוש ה')

[ז] הצטרף לאלו:

אשר משך השנים שעברו קנו ידיעה מקיפה בכל ההלכות של אורח חיים הכולל בו הלכות השייכות לחיי יום יום - מדי שבת בשבתו, ומדי מועד במועדו!

החכם עיניו בראשו!

אל תחמיץ הזדמנות יקרה זו!

[ח] השנים חולפים ועוברים!!!

והאם יש לך די להשיב על שאלת הבית דין של מעלה יעסקת בתורה? - השיעורים לכל יום אינם ארוכים ואפילו מי שיש לו שיעור קבוע, לא יפרענו מלימודו! - בכל יום יש איזה דקות ורגעים, זעיר שם וזעיר שם, אשר הולכים לריק, והפסד גדול הוא אם ברגעים אלו יכולים להיעשות בקי בכל ההלכות הנוגעים דבר יום ביומו, ועל ידי זה תקיים והגית בו יומם ולילה, ובמשך הזמן תרגיש בזה נועם מתיקות התורה, ביודעך: – שעל ידי ניצול רגעים אלו משך שנה אחת, קנית כל הלכות אורח חיים מונח בקופסא.

[ו] זכור!!!

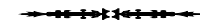
מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא אלא די אמות של הלכה בלבד!

והיכן מגיע ידיעתך בהלכות הנחוצות לך ביותר!

כמותו ובודאי מן השמים זכה לזה, כמו שנפסק הלכתא כבית הלל אף על גב דבית שמאי הוי חריפיי.

[ו] ראוי לסמוך על פסקי הרמ"א

רבי אברהם סג"ל הורוויץ (תלמיד הרמ"א אביו של השלי"ה) כותב: "אם יש מחלוקת בין הגאונים בעלי השולחן ערוך, ואנחנו בני אשכנז נוחגים כמו מוי כמוהר"ר משה איסרליש זצ"ל, כי זה האיש משה היי אחרון לאחרונים, וראה וקרא ושנה דברי ראשונים ואחרונים, חדשים וגם ישנים, וידע דעת כולם מקמנם ועד גדולם, דבר ממנו לא נעלם, והסכים אל האמת וכפי המנהג שנהגו המדינות אלו. על כן ראוי לסמוך עליו אפילו שלא בשעת הדחק".

— פרק ד' — קריאת קודש —

**בהקדשת מספר דקות בכל יום ללימוד הלכה היומית,
אתה זוכה להיות בן עולם הבא!**

[א] קריאת קודש!!!

המפעל העולמי ללימוד שו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א, קורא לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, בין בים, ובין ביבשה, בכל מקומות מושבותיהם ובכל קצוות פזוריהם!

הננו בזה בדבר המפעל הגדול שולחן ערוך אורח חיים היומי, אשר המוני הלומדים מכל העולם כולו, מהם רבנים ידועים, מהם לומדים מופלגים, וכן פשוטי עמך אשר צמאה נפשם לדעת דבר הי זו הלכה, יש לכם עכשיו הזדמנות מצוינת להצטרף ולרכוש ידיעה נרחבת בשולחן ערוך אורח חיים!

אנו קוראים לכל אחד ואחד לקבוע בכל יום שיעור ללימוד הלכות אלו, לגמור כל שו"ע או"ח היומי במשך שנה תמימה, שזה לוקח כחמש עד עשר דקות בלבד בכל יום!

וכדאי לזכור ש"כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא!"

למותר לציין גדול חשיבות כמה שהוגים בתורת השולחן ערוך, שהרי אמרו הז"ל: "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה אלא די אמות של הלכה".

[ז] יהודי היקר !!!

ידוע גודל מעלת הלימוד שולחן ערוך אורח חיים בלשונם הקדוש של המחבר והרמ"א זי"ע שהסכימו עליהם מן השמים! ולשונם מסוגל לישועות גדולות!!!

אם עדיין לא הצטרפת ללימודי דף היומי של השולחן ערוך

– הצטרף עכשיו –

[ח] – כתר תורה –

להורים – למלמדים – מנהלים – רבנים – ראשי ישיבות

בידכם לעשות כל תלמידים ליהודים הלומדים תורה לשמה והולכים בדרך השולחן ערוך, על ידי שיחוקם ללמוד בכל יום שולחן ערוך "אורח חיים היומיומי" מחבר ורמ"א, לסיים כל שו"ע או"ח במשך שנה תמימה, לימוד של 5-10 דקות בלבד בכל יום). ועל ידי זה ידעו האידך להנהיג את ביתם על פי השולחן ערוך.

זכרו נא מה שכתוב בחובת הלבבות שער אהבת ה' וזה לשונו:

וכן מי שאינו מתקן אלא את נפשו בלבד תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכות מי שמתקן לאלוקים, עד כאן לשונו.

[ט] סימנא טבא !!!

להתחיל הסדר ב"איזה יום" שרוצה בקבלה מחדש להתחילו ולסיימו בעזרת השם יתברך!

והרוצה להתחיל מסכת או לימוד אל יאמר אמתין עד הפסח או עד ראש חודש כי כל הימים ועיתים יפים לתורה ולהתחיל במצות ולעסוק בתורה. (ספר הפליאה - ד"ה ועשה להדיק בדרכיהם הטובים)

– פרק ה' – לימוד שו"ע אורח חיים –

[א] עסק התורה לשמה – להבין לשמור ולעשות.

(יערות דבש - ח"ב, דרוש ג')

[ב] השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב כבן בית לפניו יתברך

כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב אבל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב כבן בית לפניו יתברך.

(כתבי הרמ"ע מפאנו - מאמר שבתות ה')

[ג] דעת הבעל שם טוב זי"ע על לימוד השולחן ערוך בקביעות

מובא ב"כתר שם טוב": שלימוד השולחן ערוך רק המחבר עם רמ"א, הוא כדי שירכוש ידיעה נרחבת בכל חלקי השולחן ערוך, ואם יצטרך האדם לדעת הלכה מסויימת, ידע היכן לחפש זאת, יתעמק בכל נושאי הכלים והפוסקים הדנים בהלכה זו ויוכל לברר היטיב הלכה למעשה.

[ד] הגאון בעל אבני נזר זצ"ל כותב במכתב:

עליכם רועי ישראל החיוב לאשר ולקיים בכל כנסיה מישראל, שבכל עיר ועיר, להיות הרב העומד בראשם, להורות להם הוראת איסור והיתר קובע עת בין מנחה למערב, ללימוד עם האנשים הסוחרים והפועלים בבית המדרש איזה לימוד הלכה, וכפי אשר יכשר בעיניו לפי המקום, ועל ידי כן יזכו לעשות תורתם קבע וכזו זו וזו יתקיימו בידם, וידוע שכל השפעת המזונות בא בכח התורה הקדושה.

[ה] על ידי לימוד פוסקים ו"שולחן ערוך", זוכין לגן עדן

על ידי לימוד פוסקים ו"שולחן ערוך", זוכין להיות בעל הבית ומושל על הארץ, ועל ידי זה זוכה להקים שערי גן עדן, ולהשיג על ידי זה חכמה עילאה וחכמה תתאה שהוא עיקר תענוג גן עדן. (קיצור ליקו"מ ח"א סימן רפ"ו)

[ו] רבינו הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"עא מזהיר מאד:

בבקשה מכם אחיי ובניי, ממש אין דרשה שאין אני מזהיר אתכם לבל תפלוס אורח חיים ללימוד אותו היטב, שמעו למאמרי, ובפרט הלכות שבת ויום טוב לשמור מועדי ה' כראוי, כי הם מקראי קודש והם המגנים עלינו. (יערות דבש חלק שני דרוש ב')

[ז] בלעדי אורח חיים לא ירים איש הישראלי את ידו ואת רגלו

והנה לפי זה נראה בעליל, דחלק אורח חיים הוא היותר מוקדם ללימוד לכל, אף שכל די חלקי שולחן ערוך הם נצרכים למעשה, מכל מקום חלק זה

[י] כשמו כן הוא, אורח חיים נצחיים

תלמוד בכל יום שיעור אורח חיים, כי כשמו כן הוא, שהוא אורח חיים נצחיים, ובכל מועדות ורגלים תלמוד הלכות חג בחג.

(רבי שלמה איגר זצ"ל, בספר חוט המשולש עמוד רס"ג)

[יא] המלמדים ילמדו עם התלמידים בכל יום ויום איזהו שיעור משולחן ערוך אורח חיים

המלמדים בכל עיר ועיר יזהרו ללמוד עם התלמידים המתחילים להבין דיני שולחן ערוך, ילמדו עמהם בכל יום ויום איזהו שיעור משולחן ערוך אורח חיים דיני קריאת שמע ותפלה וברכות ונמילת ידים וברכת הנהנין ושבת וכדומה דינים הצריכים לכל ישראל שידעו להתנהג על פי התורה וכמאמר הכתוב חנוך לנער על פי דרכו, ויעוררם תמיד בדברי מוסר לקיים הדינים הנ"ל לשמור ולעשות. (הנהגות רבי יצחק מווארקי זצ"ל בספר ליקוטי שושנים)

[יב] מתוך צוואת רבינו יעקב מליסא זצ"לה"ה – בעל "דרך החיים", "יחוות דעת", "נתיבות המשפט", וכו'

תלמדו בכל יום דף או עמוד שולחן ערוך אורח חיים, ותראו שתהיו בקיאים בו בהדינים היטב, כי רוב דיני אורח חיים מזדמן לאדם בשעה שאי אפשר לאדם לעיין ולשאול לחכם וכו', וכל מה שתלמדו, תחזרו ותשנו תיכף, כי מלימוד פעם אחת, אי אפשר לזכור, כדאמרינן בעירוובין ג"ד וכו', עכ"ל.

[יג] כל מצוה ומצוה תלמדו כל הלכה בזמנה בשולחן ערוך אורח חיים

וכן כל מצוה ומצוה תלמדו כל הלכה בזמנה בשו"ע אורח חיים למען תדעון כל הדינים בביאור. (בעל דרך החיים וחוות דעת)

[יד] חלק אורח חיים לו משפט הבכורה.

(פרי מגדים, אגרת הראשון בתחלתו)

[טו] יזהר מאוד להיות שונה הלכות בכל יום.

(ישמח משה, בתהלים תפלה למשה)

[טז] להיות שונה הלכות באו"ח מדי יום ביומו חוק ולא יעבור.

(הנהגות צדיקים – בעל ערוגת הבושם ר' משה גרינוואלד זצ"ל)

הוא מוקדם לכל, כי ידיעתו הוא הכרחי בכל יום מימי חייו לקיום התורה, ובלעדו לא ירים איש הישראלי את ידו ואת רגלו.

ונכל לומר שזהו כוונת הכתוב ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, כי שמירה זה המשנה (כמו שפירש רש"י בפרשת אמור), ומה ילמוד האדם מתחלה, "אשר יעשה" וגו', היינו הלימודים הנוגעים למעשה בכל יום מימי חייו. (משנה ברורה בהקדמתו לחלק א')

[יז] עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה

והנה אף שלימוד התורה הוא, שכל מה שהאדם לומד, אפילו בקדשים ובטהרות, הוא מקיים מצות עשה דתלמוד תורה, מכל מקום עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה.

ועל כן אמרו חז"ל (ברכות ח) אוהב הי שיערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב הי שיערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות שביעקב. ועיין ביורה דעה (סימן רמ"ו) בשי"ך שם שהביא בשם הפרישה דצריך כל אדם ללמוד הלכות בכל יום כדי שהלימוד יביאנו לידי מעשה, ועל ידי לימוד ההלכות מובטח האדם לידי חיי עולם הבא, אך שיוזהר ללמוד בכל יום, כדאיתא בגמרא תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום כו'. ואיתא במדרש שוחר טוב: בר קפרא אומר למד אדם תרי הלכות בצפרא ותרי ברמשא, קיים בזה י"ב תורתו ויהגה יומם ולילה". (משנה ברורה שם)

[יח] מדרשת רבינו הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א

אוי לי, ווי לי, בחילול שבת, כי כולם בני תורה ואין להם להתנצל כי קצרה שכלם ללמוד, כי הם בעלי דיעה תהלה לאל, ולומדים פשמים ופלאולים מצפצפים כעגור, והלכות שיש בהן חיי נפש מניחין, וימותו בלי חכמה ללמוד אורח חיים, ועוברים על כמה מצוות, ואומרים אין פשע, וביחוד דיני מוקצה, אם יאכל אדם אגוזים ושקדים, וקליפות אינם ראויים למאכל בהמה מניחים על השלחן, אסורה הנגיעה, כי אם לנערם על ידי טבלא, אבל הנגיעה ומלטול אסור, כי הם מוקצה אפילו לר"ש, הואיל ואינם ראויים למאכל בהמה, וכהנה רבים האיסורים בכל דיני מועד וחול המועד, וברכות ונמילת ידים, ברכת המזון, ובעו"ה אין איש שם על לב ללומדם כראוי, והדיינים מעמיקים בחושן משפט כי לחמם הוא, ובאורח חיים נפו מנהלם ועקבותם לא נודע להם, חבל על דלית ליה מבוא לשער אשר להי צדיקים יבואו בו, הוא אורח חיים. (יערות דבש חלק שני דרוש ה')

[יז] חיוב ותיקון גדול ללימוד "שולחן ערוך"

על לימוד הפוסקים הזהיר מאוד מאוד ביותר מכל הלימודים, וראוי ללמוד כל הארבעה "שולחן ערוך" כולם מראשם עד סופם כסדר, אם יכול ללמוד כל הארבעה "שולחן ערוך" עם כל הפירושים הגדולים מה טוב, ואם לאו על כל פנים ילמוד כל הארבעה "שולחן ערוך" הקטנים, והוא תיקון גדול מאוד מאוד, כי על ידי הטאים נתערב טוב ורע, ועל ידי לימוד פוסק שמברר הכשר והפסול המותר והאסור הטהור והטמא, על ידי זה נתברר ונפרש הטוב מן הרע, וכמבואר במאמר "ראיתי מנורת זהב" ובשאר מאמרים מעלת לימוד הפוסקים. (שיחות הר"ן סימן כט)

[יח] לא יעבור יום בלי לימוד "שולחן ערוך"

ואמר: "שכל איש ישראל מחויב ללמוד בכל יום ויום פוסקים, ולא יעבור. ואף אם הוא אנוס ואין לו פנאי, ילמוד על כל פנים איזה סעיף "שולחן ערוך" באיזה מקום שהוא, אפילו שלא במקומו שהוא עומד עתה בשולחן ערוך, כי צריך ללמוד איזה דין ב"שולחן ערוך" בכל יום ויום כל ימי חייו, וכשאינו אנוס ילמוד כסדר כל הארבעה "שולחן ערוך" מדי יום ביומו, וכשיגמור ויסיים הארבעה "שולחן ערוך" יחזור ויתחיל ללמד כסדר, וכן ינהג כל ימי חייו. (שיחות הר"ן שם)

[יט] השכינה אינו שורה אלא בדי אמות של הלכה

כי יקרא קן צפור וגוי (דברים כב, ו), רצה לומר כי יקרא התורה צריך שתהיה קן לצפור, כי צפור היא השכינה ואינו שורה אלא בדי אמות של הלכה, והתורה נקרא קן שלה, וצריך ללמוד לשם זה שיהיה קן צפור, ואז תשרה השכינה, והיא המדרכת את האדם למעלה בקדוש.

וזה כשתעשה כן, אז "לפניך בדרך", רצה לומר השכינה שהיא לפניך בענין שויתי הי לנגדי תמיד (תהלים מז, ח), והיא תורה לך הדרך אשר תלך ולא תכשל, ולכן כתיב שויתי רצה לומר שהוא עושה זאת על ידי פעולתו הטובה שיהיה השם לנגדו כאמור. (מאור עינים)

[כ] על ידי לימוד פוסקים, עד שידע להורות הוראות – על ידי

זה גורם פקידה לכמה עקרונות.

(ספר המדות מערכת בנים, ח"ב אות כ')

[כא] כשמעיין בשולחן ערוך שהם רבותיו לידע מקור הדין, אז מובטח לו שהוא בן עולם הבא, להיות לעולם קיים במדרגת קדוש.

וצריך לעיין בפוסקים ובשולחן ערוך שהם רבותיו ולידע מקור הדין זהו עיון הלכה דקאמר (האריו"ל), כי אז הליכות עולם לו, אל תיקרי הליכות אלא הלכות, ומובטח לו שהוא בן עולם הבא (סוף נדה), להיות לעולם קיים במדרגת קדוש כדאמרינן. (רבי נפתלי כ"ץ זצ"ל בעל סמיכת חכמים, בצוואתו)

[כב] לימוד התורה למעשה הוא "תורה לשמה", ומשתלם בזה שם הוי"ה כולו, ואם אינו לומד לקיום המעשה השם תורייה בו לבטלה

כי שם התורה העצמי הוא המעשה, שהרי היא נקראת תורה לשון הוראה, להורות לאדם כיצד יעשה המצות, ואם אינו עושה נמצא שם תורה בו לבטלה. ועדיה לשמה הוא לשם ה', והכוונה להביא התורה בקיום המעשה שהיא בה"א אחרונה של שם ונמצא בזה משתלם ידויד כלו.

(ראשית חכמה בהקדמה)

[כג] הקב"ה אין לו הפיץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה

ודרשו רז"ל (ברכות דף ח) אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה בלבד כלומר שאין לו הפיץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה שמקומו ארבע אמות. (כד הקמח לרבינו בחיי, ערך תורה)

וכבר אמרו חז"ל (בברכות ח'), אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, כלומר שתכלית בחירתו וחפצו של הקדוש ברוך הוא מעולמו הוא רק במין האדם העוסק בהלכה שמקומו ארבע אמות. (שמירת הלשון ח"א, שער התורה פ"ג)

[כד] אוי לי אמי כי ילדתני – אין ישיבת לומדי תורה לשמה –

כל למודכם גמרא משניות מדרש שלי"ה, ואין אחד נותן ללב ללמוד אורח חיים על בוריו

אוי לי אמי כי ילדתני, בראותי שפלת הדור בכל חלקי אירופה, ממש אין ישיבת לומדי תורה לשמה ישיבת לומדים מומחים שוקדים על התורה בעומק הלכה של אמת, אלא בעו"ה בפלפול של הכל מבלי הודה על האמת, אין דורש להבין דרכי התורה על בוריה.

ואליכם אישים אקרא, זכו לחולקבון שעוסקים בתורה בתמידות מחיל אל חיל ילכו, **אבל כל למודכם גמרא** משניות מדרש שלי"ה, **ואין אחד נותן ללב ללמוד אורח חיים על בורין** לדעת הלכות תפילין, ציצית, תפלה, ברכות, נטילת ידים, וברכת המזון, **הלכות שבת והלכות יום טוב** על בורים, אשרי איש שימלט ולא ישגה בהן, כי בהן הלכות רבות והידיעה להמונים מעוטה, ובפרט דיני מוקצה, **מלאכת שבת ויום טוב וחול המועד**, ברכות הנהגין וכדומה. (יערות דבש – ח"א, דרוש ב')

[כה] פישוין – פי ששונה הלכות

שם האחד פישון פירוש פישון לשון נוטריקון פי שונה הלכות (זוה"ק בראשית) רוצה לומר ששונה הלכות דאין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא די אמות של הלכה. (נועם אלימלך, פרשת בראשית)

[כו] הלכ"ה – שהולך בדרך הישר

ההלכה הם דברי תורה שהם באמת כך פירושם לא יטו ימין ושמאל מן האמת ולפיכך נקרא הלכה שההולך בדרך אינו נוטה מן הישר לא לימין ולא לשמאל כך דבר הלכה אינו נוטה מנקודת האמת. (תפארת ישראל למהר"ל מפראג, פרק ע')

[כז] הקב"ה אין לו שעשוע ושמחה אחרת זולת לימוד הלכה

וידוע אמרם ז"ל בגמרא (ברכות ה.) מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה, ואין לו שעשוע ושמחה אחרת זולת זה. (ישמח משה פרשת בראשית)

[כח] אין לו מקום אחר בעולמו

ואין לו להקב"ה בעולמו, רי"ל מקום לשרות בו, אלא די אמות של הלכה היא מקומו (ברכות ה.). (ישמח משה פרשת תרומה)

[כט] ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל

ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל שאויר ארץ העמים נפלט מתוכו לגמרי מכל צד על ידי החרב דשתי פיות ונכנס אויר קדוש. (צדקת הצדיק, אות רכ"ג)

[ל] ארבע אמות של הלכה זהו משכן הקב"ה שהוא הצלם אלקי חופף עליו ושוכן בקרב מוחו בהתבוננו בהלכה ותורת ה'

אין להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה זהו משכן הקב"ה שהוא הצלם אלקי חופף עליו ושוכן בקרב מוחו בהתבוננו בהלכה ותורת ה'. (דובר צדק, נר המצוות, מ"ע א')

[לא] כשנעשה שלחנו די אמות של הלכה אז הוא נעשה דוגמת בית המקדש

משחרב בית המקדש אין להקב"ה אלא די אמות של הלכה וכשנעשה שלחנו די אמות של הלכה אז הוא נעשה דוגמת בית המקדש. (פרי צדיק, עת האוכל, אות ו')

[לב] אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה, הכוונה על אדם צדיק הלומד תורה לשמה, וכל אדם הוא די אמות, והוא נקרא די אמות של הלכה, ועליו שורה שכינה, וזהו שיש לקב"ה בעולמו – והחי יתן אל לבו עד מתי יעבור קיץ וחורף ולא נעשה דבר לתקון נשמתו, ועד אנה יהיו לבושנו צואים

והנה כמו שיש להתאונן על חורבן בית המקדש בסילוק שכינה, כן יש להתאונן במיתת צדיקים, כי בס בחר ה' אוה לשכון עליהם, כמ"ש הרמב"ם בפירוש המשנה [ברכות ח ע"א] על אין לו לקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה, שהכוונה על אדם צדיק הלומד תורה לשמה, וכל אדם הוא די אמות, והוא נקרא די אמות של הלכה, ועליו שורה שכינה, וזהו שיש לקב"ה בעולמו... והחי יתן אל לבו עד מתי יעבור קיץ וחורף ולא נעשה דבר לתקון נשמתו, ועד אנה יהיו לבושנו צואים. (יערות דבש – ח"ב – דרוש ו')

[לג] וזהו שריד שהותיר ה' לנו ברוב רחמיו – אין להי בעולמו

אלא די אמות של הלכה, כי הוא במקום קרבן זבחה ומקטיר קטורת – וכעת ההוגים בתורה לשמה, זוכים ששריית שכינה שם וזהו שריד שהותיר ה' לנו ברוב רחמיו, ואין להי בעולמו אלא די אמות של הלכה, כי הוא במקום קרבן זבחה ומקטיר קטורת, אשר על ידי קטורת וקרבנות, שכן ה' בין כרובים וכדי ארון, וכעת ההוגים בתורה לשמה, זוכים ששריית שכינה שם. (יערות דבש – ח"ב, דרוש ה')

[לז] די אמות של הלכה אדמת קודש הוא

כי (ברכות ח.) אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה ונמשך ממילא הברכה לישראל. וזשי"נ (שמות ג, ה) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ר"ל כי כאשר אתה עומד עליו ובהמקום הזה הוא השראת השכינה הנה ממילא אדמת קודש הוא. (תפארת שלמה מועדים, לשבועות)

[לח] אין נמלט לשום איש תירוץ ואמתלא על ביטול תורה – חזקו בתורה לשמה, כי היא חיינו וקיום הגלות, כי היא הנותנת חיים לעוסקים בה לשמה, ולמה תרחקו מחיים

אבל כאמת אין נמלט לשום איש תירוץ ואמתלא על ביטול תורה, ובכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב, שהוא מקום ציה וצלמות, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה [אבות ו, ב]. ולכן נא חזקו בתורה לשמה, כי היא חיינו וקיום הגלות, ובה עיקר מצב ישראל, כאומרו [דברים ח ג] לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה', והיינו התורה, כי היא הנותנת חיים לעוסקים בה לשמה, ולמה תרחקו מחיים. (יערות דבש – ח"ב, דרוש ט"ז)

[לו] כשנחרב בית המקדש, כל השלימות בטלה, חוץ מדי אמות של הלכה – הקב"ה אין לה אלא די אמות של הלכה, שהיא הכלייה - ובזכותם נזכה במה דכתיב, היקיצה ליפקוד כל הגוים, ריית הכלייה

עוד ארבע אמות של הלכה, גיי אלף רבתא בכללות עשר, היינו אלף קי"א, סוד אי"ק מקור האותיות, הכולל כל התורה כולה. וכשם שכל הקרבנות בטלות לעתיד לבא חוץ מן התודה, כן כשנחרב בית המקדש, כל השלימות בטלה, חוץ מדי אמות של הלכה, כדקאמרן שאין בטלות לעולם.

וזה סוד סמיכות הפסוק זה לתחלתו, שהוא מזמור לתודה. והכוונה, כי אחר חרבן חזרה המלכות אבי"א, לדי"ם תחתונות שהוא תנה"י, והקב"ה מפורש כאן בסוד מלכות, שאין לה אלא די אמות של הלכה, שהיא הכלה. ובזכותם נזכה במה דכתיב, "היקיצה ליפקוד כל הגוים, ריית הכלה, וזה המעם שאסור לילך אחורי אשה בד"א שלה, כי שם מקומה, ותופסת כל שיעור הזה, ואין לגרום בה דינין ח"ו. עוד, די אמות, הם הוי"ה ואהי"ה, שהם גיי אמי"ה ע"ה...

(פרע"ח למהרצ"ו, שער הזמירות פ"ד)

[לז] ענין ארבע אמות של הלכה – ארבע אמות בגימטריא תשי"ך – בשלשים יום יש תשי"ך שעות

ארבע אמות של הלכה ארבע אמות בגימ' תשי"ך וידבר ה' אליו מאוהל מועד שחלל אוהל מועד היי גייכ תשי"ך מזה המעם כל ששהא שלשים יום באדם אינו נפל המעם כי בשלשים יום יש תשי"ך שעות ובוה היקף האדם את מדת החסד בכללות יו"ד לכן אינו נפל וזה אמר אדם כי יקריב מכם שגם אדם צריך לזה המספר של תשי"ך הוא קרבן להי לקיים ופדויו מבן חודש (כמדבר כה) תפדה אבל פחות מבן חודש אין לו יקר פדיון נפשו.

(מגלה עמוקות על התורה - פרשת ויקרא)

(הערת המלקט): מזה רואין גודל הענין והנחיצות בענין לחלק לימוד ההלכות בשלשים יום, הן בענין שלשים יום קודם החג, והן בענין לחלק כל שו"ע או או"ח או הלכות שבת וכו' ללמוד במעגל החודש, ואפשר שזה גייכ הטעם של המחבר רבינו יוסף קארו זיע"א על מה שחילק הדי' חלקי שו"ע בשלשים יום, עיין בהקדמת מרן הבי"י לשו"ע.

[לח] אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה

אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה לפי שאין להקב"ה בעולמו רק די אמות של הלכה.

(מגלה עמוקות על התורה, פרשת אחרי)

[לט] יש לשכינה די אמות של הלכה הליכות עולם לו – הקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות – ותפלתו תהיה קרובה להתקבל – ונכסיהון מתברכין בכל הברכות

כי יש לשכינה די אמות של הלכה הליכות עולם לו, שהקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות, ותפלתו תהיה קרובה להתקבל, ונכסיהון מתברכין בכל הברכות אמן. (קב הישר, פרק מ"ט)

[מ] לקיים כל השיטות מהשולחן ערוך

ידוע שכל הליכותיו בקודש היו לקיים כל השיטות המוזכרות בשולחן ערוך. (מנהגי בעלזא – דף ג')

— פרק ו' — שלשים יום קודם החג —

[א] שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום

תניא שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום הלכך שלשים יום קודם הפסח חל עליו חובת כיעור. (טור אורח חיים סימן תכט)

שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום.

(שו"ע אורח חיים סימן תכט סעיף א)

[ב] מתחילין מיום הפורים עצמו

ומתחילין מיום הפורים עצמו.

(חזק יעקב, פרי חדש, שו"ע התניא – עפ"י הגמ' סנהדרין יב., רש"י ר"ה ז. וסנהדרין פו., תוס' בכורות נז., ועוד)

[ג] הוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל"י יום

והוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל"י יום.

(בי"ח, מ"א, שו"ע התניא, רש"י ומהרש"א סוכה ט., ירושלמי שקלים, ועוד)

[ד] אימתי שמחה לאיש במענה פיו, בזמן שיודע לדרוש הלכות

חג בחג – דבר אחר אימתי שמחה לאיש, אימתי אדם שמח

בתלמודו בזמן שיש לו מענה, כששואלין ממנו דבר הלכה

רבי זירא אמר מהכא שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב (משלי טו, כג). אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו. לשון אחר אימתי שמחה לאיש במענה פיו בזמן שדבר בעתו מה טוב. (גמרא עירובין נד.)

אימתי שמחה וכו' בזמן – שיודע לדרוש הלכות חג בחג, דבר אחר אימתי שמחה לאיש, אימתי אדם שמח בתלמודו בזמן שיש לו מענה, כששואלין ממנו דבר הלכה. (רש"י שם)

[ה] תקנת לימוד הלכות הרגל שלשים יום קודם הרגל – ותקנת

לימוד הלכות חג בחג

חכמים הראשונים תקנו בזמן שבית המקדש היה קיים, שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל שלשים יום לפני הרגל, דהיינו שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח, ומחמשה באייר ואילך ידרשו הלכות עצרת, ומייד באלול ואילך ידרשו הלכות החג כו'.

ותקנה זו לא נתבטלה מישראל אף לאחר שחרב בית המקדש, שכל חכם היה שונה לתלמידיו הלכות הרגל שלשים יום לפניו, כדי שיהיו בקיאים בהלכותיו וידעו המעשה אשר יעשו.

ובדורות הללו שאין החכם שונה לתלמידיו הלכות (לפי שהכל כתוב בספר) מצוה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה.

משה רבינו עליו השלום תיקן להם לישראל שיהיה כל חכם העיר דורש לבני עירו בכל רגל בענינו של יום הנעשה בו ביום כגון בפסח ביציאת מצרים ובעצרת כמתן תורה ובהג בהיקף ענני כבוד. וגם כן ידרוש לעם בכל רגל הלכות הצריכות לבו ביום שיוודיע להם האסור והמותר בו ביום, הלכות פסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג, אף על פי שדרש להם הלכות הרגל שלשים יום לפניו. ועכשיו אין נוהגין לדרוש הלכות בחג עצמו (לפי שהכל כתוב בספר) אלא דורשין באגדה מענינו של יום (הערת המלקט: רק שכל אחד ילמוד בעצמו בספר). (שו"ע התניא או"ח סימן תכט סעיפים א-ד)

[ו] ראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום

מה שאמרו שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום לא סוף דבר שאלה בהלכות החג, אלא כל השתדלות של צורך החג בכלל זה רי"ל שראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום. (מאירי עבודה זרה ה:)

[ז] מועדי ה', מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו –

משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום

הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג

וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל, מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו.

תנו רבנן משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג. (גמרא מגילה לב.)

וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת – למה הוצרך לכתוב כאן וידבר משה וכי כל המצות כולן לא אמרן משה לישראל, מהו וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מלמד שהיה מדבר עמהן הלכות כל מועד ומועד בזמנן להודיע חוקי האלהים ותורותיו, וקבלו וקיימו שכר המצות עליהם ועל בניהם כזה וכבא. (רש"י שם)

[ח] שואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום

משנה: סוכה ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין ואיזו היא סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם חג אפילו מתחילת השנה כשרה. (גמרא סוכה ט.)

בית שמאי פוסלין - דבעו סוכה לשמה, וזו סתם נעשית, ואילו תוך שלשים לחג הוה, כיון דשואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום סתם העושה לשם חג הוא עושה, אבל קודם שלשים סתמא לאו לחג. (רש"י שם)

בפרש"י בד"ה כ"ש פוסלין כ"י כיון דשואלין בהלכות החג קודם לחג לי יום כ"י עכ"ל. בפרק קמא דפסחים יליף לה מקרא דשואלין בהלכות פסח קודם לפסח לי יום, ואפשר דילפינן הלכות חג מפסח בשום דרשא, ואינו דומה, דב"ה הכא לית להו הא דשואלין דבהא לא פליגי אב"ש, ומכאן תשובה לב"י באו"ח ריש הלכות פסח שהבין הא דשואלין לי יום קודם היינו דוקא בפסח ולא בחג. (מהרש"א שם)

[ט] נזכירה דודיק מ"י. מיינה של תורה, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג.

(ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק א - רמז תתקפב)

[י] חכמי ישראל שבכל דור ודור נהגו לדרוש לעם קודם המועדים בהלכות המועדים, כדי שישמעו וילמדו וידעו מה לעשות, כדגרסינן פרק בני העיר (מגילה לב, א): תניא, יודבר משה את מעדי ה' אל בני ישראל (ויקרא כג, מד), משה תקן להם לישראל, שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום: הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג. וגרסינן נמי בפסחים (ו, א) תני שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם שלשים יום. רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות. (ספר מנורת המאור ח"ד פ"א - אות קלט)

[יא] ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג - והוא הדין לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו

ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג וה"ה לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו וכפרט בענין קרבנות היום ומה טוב אם יוכל לחדש איזה חידוש באותו ענין שהזמן גורם.

(הנהגות ודרך האדם מר' שלמה ברוך מבודאפעסט זצ"ל - אות סה)

[יב] קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים... ואין צריך לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו ע"ה

קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים ויורה דעה לפעמים עם טור ובית יוסף, ואין צריך לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו ע"ה.

(הדרכות והנהגות בדרכי הלימוד מר' אהרן עזריאל ס"ט זצ"ל - אות ח)

[יג] באשר שלשים יום קודם יום טוב היא ההכנה קודם הרגל, נמשכת הארת קדושת יום טוב שלשים יום

וכענין שהגיד כ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה שהמשך הקדושה לפי ההכנה, וכאשר ההכנה לשבת היא שלשה ימים כי אז נקרא לפני השבת כן נמשכת הארת קדושת שבת שלשה ימים ועד אז נקרא אחר השבת, וכמו כן ביום טוב באשר שלשים יום היא ההכנה קודם הרגל נמשכת הארת קדושת יום טוב שלשים יום ונקרא אז אחר הרגל. (ספר שם משמואל פרשת תבוא - שנת תרע"ה)

עדות על מעשי רבינו הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל באישון לי"ה

סיפר לי הגה"צ ר' יוסף יהושע גראס ז"ל (א) אב"ד ור"מ קראלי (בסוף ימיו שיכן בית מדרשו בב"פ) וחתן הגה"צ רבי שאול בראך אבדק"ק קאשוי ז"ע (ב):

(א) הגה"צ מקראלי הוציא לאור עם פירוש "דברי שאול" וספר "ליקוטי שאול" (ניו יארק תשמ"ג), וחותם שם שמו בזה"ל: אשר אספתי ולקמתי ומו"ל, תלמידו וחתנו של רבינו זצ"ל יוסף יהושע הק' גראס, אחרי המלחמה אב"ד בק"ק קראלי יע"א, ואח"כ בק"ק סאטמאר יע"א, ולפני המלחמה בקה"י מרענשטיין יע"א, כ"ו שבט תשמ"ג לפ"ק.

שחותנו הגה"ק אבדק"ק קאשוי שלח אותו לשליחות להגה"ק רשכבה"ג מסאטמאר זי"ע, וצוה לו הגה"ק מקאשוי כשיגיע לביתו נאווה קודש של אבדק"ק סאטמאר באישון ליל, שיטפס ויעלה [ארזיפדראפן] מבחוץ על חלון בית אב"ד סאטמאר וידפוק על החלון, ואב"ד דק"ק סאטמאר בכבודו יפתח לו הדלת. – וכך היה, הגה"צ מקראלי ארז את חפציו ויצא לדרכו לקיים שליחותו. מסילת הברזל עצרה בעיר סאטמאר, מזג האויר ששרר בעיר היה קר מאוד, ושלג כבד עטף את בתי העיר, והגה"צ מקראלי שם פעמיו בקור הנורא למכון שכתו של אב"ד דק"ק סאטמאר.

היה זה בשעות הקטנות של הלילה כשהגיע הגה"צ מקראלי לביתו נאווה קודש. בדממה טיפס ועלה על מפתן חלון הבית, נשתומם ממראה עיניו נשאר עומד ותלוי על תריס החלון. בפנים הבית עמד הגה"ק אב"ד דק"ק סאטמאר כשכסאו עמד על השולחן (שימש כסטענדער) ועליו "שולחן ערוך", וחזר בעל פה כעשרים ושלשים פעמים לשון המחבר והרמ"א כשהוא משוטט בחדרו הלך ושוב, וחוזר שוב פעם אחר פעם לשונם הק', כשמדי פעם בפעם מעיין בפנים השו"ע אם לשון המחבר והרמ"א שגור נכון על פיו.

הגה"צ מקראלי עמד שם זמן ארוך, ולא יכל להתנתק^(א) ממראה הנורא איך שאב"ד דק"ק סאטמאר הגה בתורה במתיקות נפלאה וחוזר על לימודו בחיות נעורים, עד שקפאו עצמותיו מקור הנורא ששרר שם.

אז התאושש ודפק על החלון, ורבינו אבדק"ק סאטמאר פתח לו, ונכנס לקודש למסור שליחותו.

(סיפורים נוראים ונפלאים מבעל דברי יואל זי"ע – דף כו, ענף תורה לשמה אות א)

(ב) שימש בשלש קהלות קדושות, קראלי, מאנגדארף, ואח"כ בק"ק קאשוי יע"א, תפס ישיבות גדולות, הרביץ והעמיד אלפי תלמידים הוגנים, משנת תרנ"ב עד שנת ת"ש לפ"ק. חיבר ספרים על כל מקצועות התורה, ועל כל ספר מאותיות התורה מא' עד ת', מהם אשר נדפסו, ומהם שכבר היו מוכנים לרפוס, ובזמן המלחמה נעלמו ולא נדפסו, חבל דלא משתכחין – מתלמידיו הגדולים היה ממלא מקומו אחרי המלחמה בק"ק קאשוי יצ"ו, ואח"כ בארה"ב, שר התורה בנגלה ונסתר, לחם מלחמות ה', מנורה הטהורה הקדושה, חסידא ופרישא, משיירי כנה"ג, הגה"ק רבי רפאל בלום זצוק"ל אב"ד ור"מ דק"ק קאשוי יצ"ו, שהיה כ"ה הארבע חלקי שו"ע מחבר ורמ"א ונושאי כלים שגור ע"י לשוננו בע"פ פה כידוע. וחיבר חיבורים על התורה, ועל כל הש"ס, והנהגות על הראשונים, והנהגות על כתבי הארזי"ל, ותשובות על ד' חלקי שו"ע וכו' וכו', מהם אשר כבר נדפסו, ומהם אשר עודם בכתובים. – רבו הקדושים הנ"ל העיד עליו כשהיה בחור צעיר: שכל הש"ס רגיל על לשונו, ואלמלא לא באתי לעולם רק להעמיד תלמיד כזה, היה הכל כדאי, עכ"ל"ק. – נפטר בשנת הדין כ' לחודש אדר"א תשס"ה לפ"ק, והשאיר אחריו אלפי תלמידים הוגנים, זי"ע ועכ"א.

(ג) הגה"צ מקראלי זצ"ל היה ידוע בהתמדתו בימי בחרותו בלילי חורף הארוכים, וכשלא נתאפשר הלימוד מחמת הדחקות שלא היה די כסף לנרות להאיר בלילה, היה חוזר כ-60 דפי גמרא תוספות בעל פה בכל לילה, והיה עילוי ומתמיד גדול.